

Šiame numery

Kultūrinis gyvenimas ir spauda.
Ar įmanoma stebuklo temą spręsti scenoje: pokalbis su Dariu Lapinsku.
Dvidešimt septintasis romano konkursas.
Jojimas drakono medžioklėn — nauja Br. Railos knyga.
Heinz Piontek eilėrašciai.
Icchoko Mero novelė.
Dr. Kajetonui Čeginskui 50 metų.
Mirė du rusų superrašytojai.
Nauji leidiniai.

Kertinė parastė

Kultūrinis gyvenimas ir spauda

Kad emigracinių grupių žmonės Amerikoje visiškai neišnyksta ir neišnyks, rodo biologiniai faktai ir būriais ar pavieniai pasididymas iš senųjų tėvynių. Bet kultūrinis nuosmūkis išeivijoje labai realus. Čia jau yra keblūs. Tai liudija, be kita ko, ir daugybė tautinių grupių laikraščių, kurių lygis yra labai žemas, net apgailėtinas. Teko manyti italų, arabų, lenkų, armėnų ir kitų periodikos. Ne vienas be abejojimo, vartė čionykštę vokiečių, prancūzų, čekų, slovakių, serbų švedų spaudą. Aplamai, susidarė įspūdis, kad dauguma jų laikraščių yra kur kas žemesnio lygio už mūsų.

Mūsų spauda dar nenusmuko iki tokio lygio ir tik tokių interesų rato. Norisi net galvoti, kad mūsų gal yra pati geriausia tarp visų emigrantų grupių. Ir tam yra priežasčių. Ir tai mūsų išskirtinis pliusas.

Tik neužmirškime, kad tokia spauda padaro ne pati spauda, bet mes patys, visa tai, kas vyksta už tos spaudos nugaros: parodos, koncertai, parašytos ir išleidžiamos knygos, teatro spektakliai, mokslo ir kūrybos simpoziumai. Visi tie periferiniai dalykai spaudą veikia, ją kultūrina; yra apie ką šnekėti, ką recenzuoti, analizuoti, kalbėti ir diskutuoti kultūrinėse temose. Visa tai spauda ir daro turtinga, kultūringa.

Be to, jei sustos ta šakota kūrybinė veikla, tai ir mūsų spauda panašės į kitų emigrantinių grupių spaudą. Tačiau ir dėl to neverta būtų žudyti. Juk tiek daug iki šiol padaryta. O stebuklų gali būti ir ateityje. Kas bebūtų, vis tiek mūsų literatūrinio, muzikinio, sceninio, dailės ir mokslo gyvenimo faktai jau išaukė idomiu recenzijų, straipsnių, diskusijų ir įvairių analizų. Jokioj kitų išeivių spaudoj viso to tiek daug nėra. Skeptikai tepasidžiūri, tepalygina ir tegu tada kraipo galvas.

Visose periferijose šitai vykstanti kūryba labai praturtina mūsų spaudą, jai duoda gyvo gyvenimo pulsą. Kūrybai sustojus, liks ir mums tik vedybų, krikštynų ir komerciniai skelbimai, skelbimai ekskursijų i tėvynę, po to — tų kelionių aprašymai, lygiai taip, kaip ir kitoje kitų emigracinių spaudoje, kuri yra reikalinga, kuri vis dar egzistuoja, bet jau yra menkut menkutė.

Atrodo, kad didelių ir kūrybingų kraštų emigrantas pats nesuka galvos dėl aukštesnio čionykštės savo spaudos lygio. Jam ir nereikia kelti savo tautos reikalų ir savo tautos kūrybos plėtimą pasaulyje. Tauta ir valstybė tai daro. O jis čia, gerai uždirbdamas, naudojasi vietine kultūra ar prisijūnia, ko nori, iš gimtojo ar tėvų krašto, o ir pats ten laisvai nuvažiuoja. Labai jau nedaug vietinių kūrybingų žmonių kiti emigrantai turi išeivijoje. Kas kitaip galvoja, labai klysta.

Ir jokiū būdu prieš kitus mes čia nesame silpnėsi. Atvirkščiai — pranašėsi. Ir tėvynėje tuo turėtų tik džiaugtis. Jei ne i padanges kelti, tai bent geru žodžiu paminėti. Ir minėti, jeigu tik galvojančių ir rašančių plunksnų niekas tenai nevaržytų.

Tai kas, kad išeivijoj mūsų nėra daug. Bet mes skiriamės labai daug kuo nuo kitų. Mes jau turime šiandien savąjį veidą. Mes tikim, kad gali būti specialiose sąlygose ir užjūrio lietuviškoji kultūra. Mes jos neatsizadam, net papildom daug kuo nauju ir perduodam neblogo dalimi jaunajai kartai toliau papildyti. Tačiau mes su kuriančiais tėvynėje nesigalinėjame, bet nešam kūrybos rezultatus i tautos bendrą kultūros lobyną.

Šis mūsų kultūrinis gajumas labai palaiko ir išeivijos lietuviškos spaudos aukštą lygį.

(Nukleita i 2 psl.)

AR ĮMANOMA STEBUKLO TEMĄ SPRĘSTI SCENOJE?

Pokalbis su premjerinio dramos spektaklio režisierium Dariu Lapinsku

Darius Lapinskas, režisierius Ateitininkijos devintajame kongrese rugsėjo 3 d. Clevelande statomą naują Algirdo Landsbergio dramą "Sventasis narvas". Nuotrauka V. Noreikos

Ilgametėje savo veikloje kūrybiniam poreikiams ir paskatams ateitininkija visada buvo jautri ir užsiangažuojanti. Tai ypač ryšku nuo pačių ankstyvųjų "Ateities" puslapių ir vėliau metų metais literatūra, menas, mokslas ir muziką ugdančioje organizaciniame aplinkoje. Todėl platesnio pobūdžio viešieji ateitininkijos susibūrimai visada įprasta užakcentuoti kuriuo nors nauju kūrybiniu indėliu. Taip, sakysim reikšmingoj ateitininkijos Reorganizacinėje konferencijoj 1927 m. Palangoje, Birutės kalno papėdėje, buvo didingai pastatyta Vinco Mykoliaičio-Putino misterija "Nuvainikuotoji vaidilutė", o pastarajame ateitininkijos kongrese Chicagoje 1970 m. pirmą kartą šiame kontinente buvo atlikta Mikalojaus Konstantino Čiurlionio simfoninė poema "Jūra". Ir šiame devintajame ateitininkijos kongrese, kuris įvyks Darbo dienos savaitgalį Clevelande, einama tuo pačiu naujo kūrybinio indėlio keliu: rugsėjo 3 d. kongrese bus premjerinis Algirdo Landsbergio dramos "Sventasis narvas" pastatymas. Naują mūsų dramaturgo veiklą režisuoja Darius Lapinskas. Spektaklio paruošos įkarštyje užkalbiname čia gerai nusiteikusių režisierių.

— Kodėl "narvas" ir kodėl "sventasis"? Jūsų atsakymas, tikimės čia iš anksto patenkinti skaitytojų ir žiūrovų smalsumą, norint sužinoti kokio pobūdžio — kokio struktūrinio ir idėjinio pavaldio yra ši naujoji Algirdo Landsbergio drama?

— Skambus pavadinimas ar ne? "Sventasis narvas". Dvi priešingybės: šventasis — beribis, be kraštis, neapčiuopiamas. Ir narvas. Taip apčiuopiamas, kad norėtųsi bekrasčiškai sustauti ir tikėtis, jog staugimo aidas grįš atgal per tą narvo spragą, per kurią — vienintelę iš narvo galimais kils žiūrovui premjeros me-

zadinimo dvilypiskumas. Tekstas, kalbantis apie stebuklą, yra liudiškai poetiškas, abstraktus. Gt tekstas stumiąs veikalo intsigą i priekį, yra gana buitiškas, realus. Šio dvilypio teksto trintyje iškyla pats svarbiausias idėjinis klausimas: ar tiki autorius tuo, apie ką jis rašo — stebuklo galimybe? Ar galima, ar įmanoma išvis stebuklo temą spręsti scenoje? Juk kuo tikinčiau parodysi stebuklą scenoje, tuo daugiau nuvertinsi patį stebuklą. Ir jei nuvertinsi jį iki neitiktumo, tai kam rašyti veiklą apie tai, ko nėra. Šie ir panašūs klausimai kils žiūrovui premjeros me-

tu. Ar spektaklis duos kai kuriuos atsakymus, ar dar daugiau iškels klausimų, pažiūrėsime — pamatysime.

— Kai ateitininkų buvute angažuotas šio veikalo pastatymui kongrese ir kai pirmą kartą perskaitėte dramos rankraštį, koks buvo pirmasis įspūdis: kuo veiklas, jus, kaip režisierių, patraukė?

— Veikalo muzika ir režisūrinio manevravimo lauko erdvė. Aš pasijutau lyg vairuočiau sportinę mašiną Paryžiuje, Triumfo arkos sankryžoje, i kurią subėga dvylika gatvių: labai daug erdvės, bet ir daug pasiūtiškai vairuojančių žmonių aplinkui.

— Kiek galima spėti, "Sventasis narvas" yra gana šiandieninio literatūrinio sukirpimo drama. Kaip ir kuo atspindi visa tai jūsų režisūrinėje vizijoje?

— Scena yra kaip graži moteris. Ji žiūri i tave ir laukia. Per greitai puls, užgrįsi ant jos — pabėgs, per ilgai lauksi — atsisiras žvilgsnyje nuobodumo prad. Bet tai tik pirmas žvilgsnis, o ką kalbėti apie tolimesnę draugystę — ištiso veikalo scenoje eiga. Sceninio laiko logika yra pati svarbiausia spektaklio būtinybė. Nei aš pasisavinsiu autoriaus pulso, nei aktorai pasisavins mano pulso greičio, reikia tikėtis, kad paruošus metu mes atrasim tempą, kuriame visų mūsų pulsai bus giminingi. Šiandieninė drama savo kokio nors specialaus sukirpimo neturi. Ji buvo jau sukirpta praeito šimtmečio pabaigoje. Kas šiandien dramoje vyksta, tai tik menki pataisymai ankstesnio modelio. Kad ir tas šių dienų teatre mėgstamas nuogu-

mas. Tai yra tik priemonė atitraukti žiūrovų dėmesį nuo paties svarbiausio fakto šių laikų dramoje — originalių, revoliucinių idėjų stokos.

— "Sventasis narvas" — tai drama, kurios veiksmas vyksta anapus geležinės uždangos. Kiek žinome, nesate važinėjęs anapus geležinės uždangos ir nei savo kailiu, nei tiesioginiu stebėjimu nesate patyręs tenykščių situacijų. Kuo tad labiausiai pasitiki savo režisūrinėje vizijoje: asmeniška intuicija, ar kuriais kitais šaltiniais?

— Šis klausimas turėtų būti atsakytas autoriaus. Aš, perskaitęs veiklą, radau situaciją, su kuria man reikia susidoroti, nežiūrint jos autentiškumo. Kas link režisūrinio situacijos interpretavimo, tai aš manau, kad situacijos autentiškumas ir scenos dramatinė įtampa yra taip toli vienas nuo kito, kaip šiaurės ir pietų ašigaliai. Kas link kankinimo būdų, norint išgauti kalinio prisipažinimą, užtenka atsiversti nors ir "Time" ar "Newsweek" žurnalus ir atrasti aibę iliustracijų, rodančių kaip kankinami politiniai kaliniai. Žinoma, šiaip.

— Tačiau aš nemanau, kad anapus šioje srityje yra nors kiek atsilikta. Pavyzdžiui, Uragvajuje viena iš efektingiausių kankinimo priemonių yra pasodinti nuoga vyrą ant gana siauros lazdos, nesiekiant kojomis žemės, ir taip laikyti, kol šisai prisipažįsta. Kiek tai būtų efektinga parodyti scenoje ir kaip visa tai nu-

teiktų publiką aš manau, nereikia aiškinti.

— Kurie aktoriai ir iš kur yra angažuoti "Sventojų narvo" pastatymui?

— Mano aktoriai yra bevardžiai — susitikome mes šios dramos ribose, nepažindami vienas kito. Aš tikiuosi, kad po spektaklio prisiminsiu juos kaip: vardas — Ilgesingos, pavardė — Akys; vardas — Ašaros, pavardė — Balse; vardas — Trapus, pavardė — Judesys; vardas — Graudus, pavardė — Juokas; vardas — Akmeninis, pavardė — Veidas; vardas — Gyvuliškas, pavardė — Kikėnimas; vardas — Sustingęs, pavardė — Atodūsis. Iš kur jie atėjo? Kur jie nuėjo? Ar taip svarbu. Bet kaip toli jie nukeliau, besiruošdami spektakliui?

— Kaip praktiškai yra sprendžiamas veikalo paruošimas scenai ir kiek jau pasistumdė galutinio apipavidalinimo kryptimi?

— Parafrazuojant ištrauką iš dramos: "Ar prisipažino kunigėlis, sufabrikavęs stebuklą? — Ne, neprisipažino. Stebuklas įvyko, stebuklas dar vis tebevyksta." Taip ir scenoje nieko nėra galutinio. Aš tikiuosi, kad ir veiklas, ir aktoriai, ir režisierius bus užtenkamai dvasiniai turtingi, jog po premjeros galės pasakyti: "Stebuklas dar tebevyksta. Ir šį ir tą, ir dar ką ką galima visai kitaip padaryti, gal dar įdomiau... Dabar susipažinome, ateikite i sekantį spektaklį, gal susidraugausim".

(Nukleita i 2 psl.)

DVIDEŠIMT SEPTINTASIS "DRAUGO" ROMANO KONKURSAS

1. Dienraštis "Draugas" skelbia dailiosios prozos: romano, apysakos dvidešimt septintąjį konkursą. Rankraščius įteikti paskutinė data yra 1977 m. lapkričio 1 d.

2. Geriausiojo kūrinio autoriui skiriama 1,000 dolerių premija, kurios mementai yra Antanas ir Adelė Skučai iš Lake Worth, Florida.

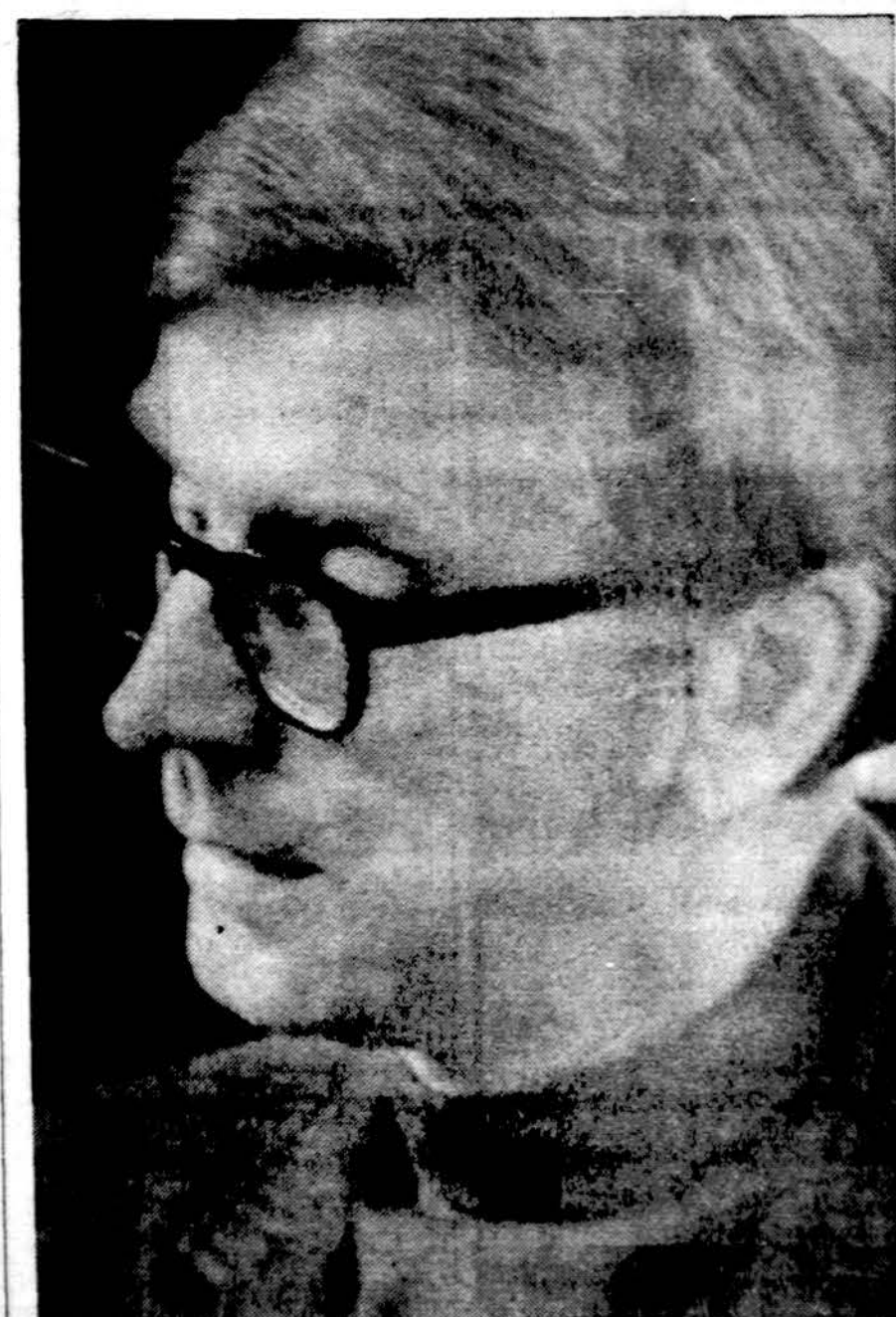
Komisijai neradus tinkamo kūrinio, premija nesiskiriama.

3. Kūrinio sužetą pasirenka patys autoriai. Rankraštis turi būti parašytas mašinėle, nemažesnis kaip 200 romaninio formato puslapių.

4. Kūrinis siųsti adresu: Dailiosios prozos konkurso komisijai, Draugas, 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629.

5. Sprendimo bekaliskumui laiduoti autoriai turi pasirašyti slaptyvardžiu, o atsikrime uždarame voke pažymėti savo tikrąjį pavardę ir adresą, ten pat įrašant kūrinio antraštę ir pasirinktąjį slaptyvardį. Teisėjų komisijai išrinkus premijuotiną kūrinį, atidaromas tik laimėjusio autoriaus vokas.

6. Tikstančio dolerių premija gaves autorius be papildomo honoraro pirmosios laidos teisę perleidžia "Draugui", įskaitant teisę spausdinti dienraštyje ir išleisti atskiru leidiniu arba tik išleisti atskiru leidiniu. Premijos nepaskyrus, autoriai spausdinimo sąlygas nuspręs, susitarę su "Draugu".

Dramaturgas Algirdas Landsbergis, kurio naujos dramos "Sventasis narvas" premjera įvyks Ateitininkijos kongrese, Clevelande, š. m. rugsėjo 3 d.

Nuotrauka V. Mažello

Stebuklo tema scenoje

(Atkelta iš 1 psl.)

— Kaip sprendžiamas sceno-vaizdžio klausimas? Ar muzikinė palyda taipgi veikale turės savo vietą? Ir ar tai bus jūsų paties kūryba?

— Dažytų dekoracijų spektaklyje nebus, nes vyriausias valstybės sveikatos direktorius, po ilgesnių tyrinėjimų su žiūrkėmis ir pelėmis, priėjo išvados, jog dažų kvapas kenkia žmogaus sveikatai ir jų naudojimas teatruose turi tuojau būti uždraustas. Kas link muzikos tai, kaip minėjau, man padarė didelį įspūdį veikalo muzika, kurios iš tikro nebuvo arba buvo, jeigu būtų galima pavadinti muzika tylos momentus tampe paskirų veikalo scenų. Bet kadangi mūsų publika dar nėra įpratusi tylai vadinti ir suprasti kaip muziką, tad nutariau išversti visa tai į lietuvių kalbą: užpildžiau tas tylos minutes savo arba savaip laidiška muzika.

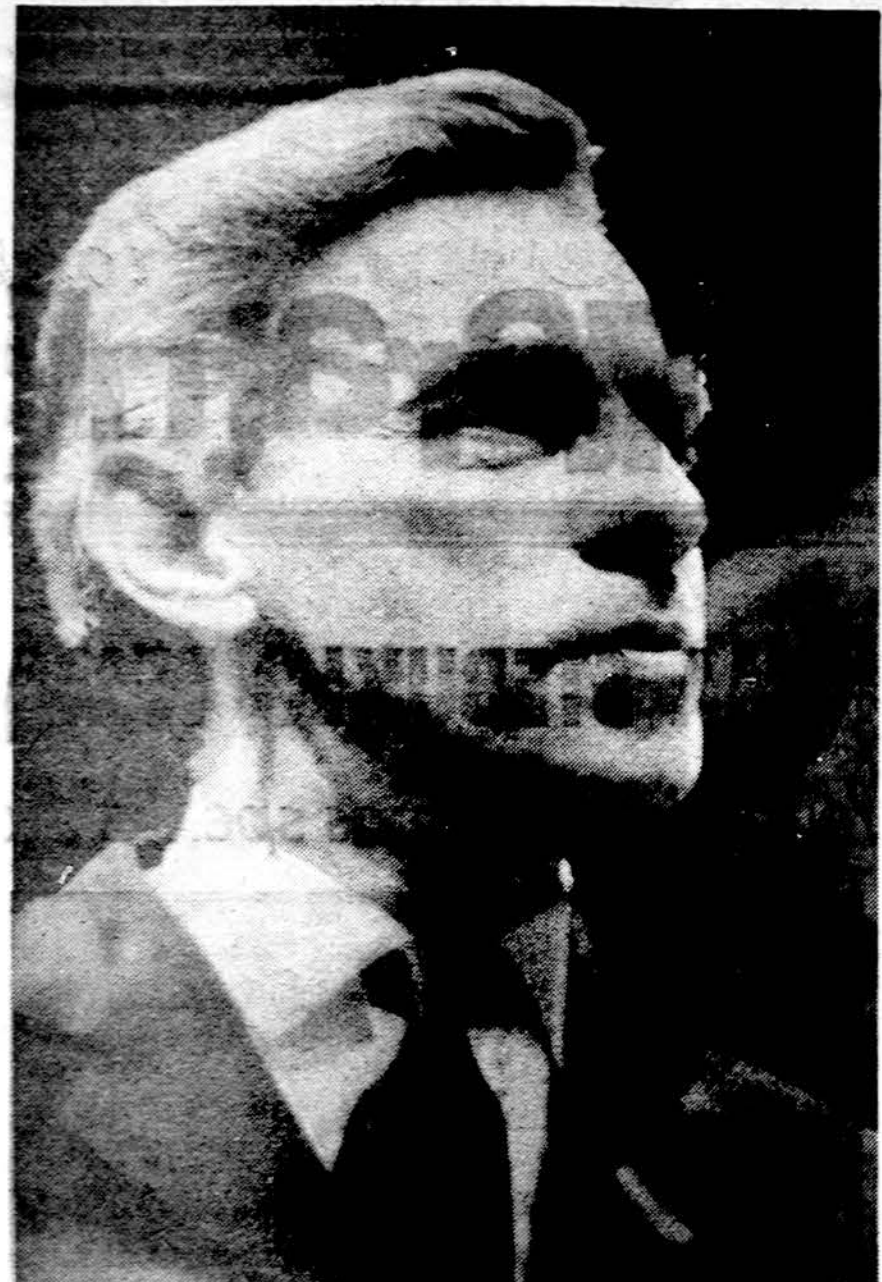
— Ar bus pasitenkinta tik viešinteliu kongresiniu spektakliu, ar po to bus progos pagastuoti ir kitur?

— Kiek man yra žinoma, šiam rudeniu yra užimta salė tik Chicagoje. Kitos vietovės turėtų pasiskubinti ir iš anksto susitarti, nes mano aktorai, nors ir bevar-

džiai, bet juos žmonės pažįsta daugeliu vardu ir už tai labai dažnai nori pamatyti, išgirsti.

— Ir paskutinis pokalbio žodis tebūnie jūsų paties. Tačiau be jokio pateikto klausimo.

— Kai žmogus prieina ir paklausa kelio, parodai pirštu, šis maloniai nusišypsuoja ir nueina. Palieką gera nuotaika, jautiesi kam nors ką nors gero padaręs. Ir taip viskas baigiasi. Bet išvaizduokite: prieina gatvėje žmogus, sustabdo tave ir nieko neklausia, tik žiūri... kaip ir ta graži moteris, žiūri ir žiūri... Įtampa auga... Ko jis nori iš manęs?.. Mano pinigų?.. Manęs?.. Mano gyvybės?.. Staiga jis iškia ranką į švarko kišenę. Aul Mano gyvybės jis nori. Kuris iš mano draugų turėtų manęs taip nekęsti, kad pasamdė šį žmogelį tokiam darbui?.. O gal jis koks pamišėlis?.. Gal nori mane nušauti be jokios priežasties?.. Pagaliau jis ištraukia ranką iš kišenės. Jo rankoje raštinukas: "Esu nebylys. Parodykite prašau, kuria kryptimi eiti šiuo adresu?" Dvi tos pačios situacijos, bet aš tikiuosi, kad publika išeis iš "Sventojo narvo" spektaklio nusiteikusi taip, kaip aš po šio paskutiniojo susitikimo.

Profesionalus aktorius J. Bolevicius, vaidinęs New Yorko amerikiečių teatre ir televizijoje, ateitininkijos kongreso metu statomaj naujojo Algirdo Landsbergio dramoje "Sventasis narvas" atliko įdomią ir sudėtingą ekskursinio anapus geležinės uždangos rolę.

Nuotr. V. Maželo

Jojimas drakono medžioklėn

Bronys Raida, BASTONO MAISTAS. Algimanto Mackaus Knygų leidimo fondo leidinys, Chicago 1977. Knyga 499 psl. Aplankas ir titulinis puslapis Algirdo Kurausko, kaina 10 dol., gaunama ir "Drauge".

Jau antikinis Plutarchas "Moralioje" tvirtino, jog kiekvienas žmogus turi prieši, ir nėra visuomenės be pavydo ir rungtyniavimo. Puolamas asmuo gali pasinaudoti prieši kritika savo reputacijai pakelti. Žinoma, tai dar nereikia kad jis tuo įtikintų kitaip galvojančius ir bus pašlovintas. Gaivalingų tiesos gynybą prestižas nėra didelis.

Plutarchiškos mintys braunasi galvon, perskaičius Bronio Railos naujausią knygą "Bastūno maištas". Ši veikala, sudaryta iš moralinių — poleminių skyrelių autorius buvo parašęs dar prieš tritomis "Paguodas" išleidimą. Laikė lentynoje, laukdamas paskatinančio aktyvo, iš tiesų vengdamas vėl žengti į mūsų rietenų lauką. Tačiau laukti ilgai neteko: keli nauji kokių akibrokštai, ir maistingi užrašai su visais pataisymais, priedais ir finalinėmis svajonėmis atsiderį spaustuvėje. Įgimtą kritikui ty-la nėra gera byla. "Tebesu jautrus dergalui, kur įskamiai minima mano pavardė. Nenoriu to nutylėti ir jo neužmiršiu. Man ne vis tiek" (253).

O vis dėlto rašytojas lyg ir gailisi, jog likimas jį verčia nuolat taisyti su lietuviško tereno patrakėliais ir tragikomiškai teisintis prieš sujauktą pasaulį. "Už viską kaltas tas prakeiktas prisiminimų rašymo būtas, tas nekontroliuojamas svaigulys būtinai vaizduoti save ne paskutiniu nuli tautos, žmonijos, istorijos akys. Tad atleiskit, jei kur užmiršau, svajonėm apsinuodijęs slystelėjau rūstybėn, garsiau papūčiau per kornetą, kur iš tikrųjų būtų užtekę piemenėlio dūdelės. Bet kaip išsisaugoti tos rūšies ydų, kaip atsispirti kai nuotykiškai tave paikina arba laikraščiai tavo būtus nebūtus darbus išpūstai tarkuoja, o kiti tartum susimokę tave taip pat klaidina,

PR. VISVYDAS

dar daugiau pasipūsti gundo?" (308).

Suprantama, nieko nelieka, — tik joti drakono medžioklėn.

Tokių, vaizgantiška proza nu-dailintų išpažintų knygoje yra visos kaupos. Raila sugeba ne tik maistauti, pasiepti kitų dorovinės bei protinės ydas, ne tik retuomiais paglostyti vertingą pastangą bet ir savikritiškai nusizeminti. Jo raštuose autoironija užima svarbią vietą. Dėl to maistininukas visu ūgiu prašoka savo oponentus, dažnai net apsidangsciusius slapyvardžiais.

Slapyvardininkai prieš Railą nukreiptais išpuoliais paradok-

siškai atlieka vertingą darbą: pakursto emocijų rašymui. "Mano kūnas taip sutvarkytas, kad širdis yra arčiau burnos". Jis ir atsiligia su keturgubu dosnumu. "Atgyja atmintis, sutvarkoma sėtyros ašmenys, išsiūbuoja sodrus vaizdžings žodynas, gimsta alorizmai. Joks skaitytas nepriklauso autoriui kalbos ir stiliaus ribotumui, gal tik pasibars už visokio bereikalingo aiskinimo perteklių ir pomėgi žongliruoti sakiniams. Rašymo ekstazėje kritikas neišvengia jo kan-dėges stoji prieš drakoną ir gina savo principus, kurių šaknis kerojasi jo asmeniškame libera-lizme ir laisvame nesustingusiame tautišku. "Visada buvau ir likau pats savimi". Arba: "Man terūpėjo, tegu kartais ir sa-

vaip suprantamas pirmiausia Lietuvos labas" (382).

Nusižeminimo nevengėmiam rašytojui, be abejo, knieti ir kitus "patraukti žemyn nuo įsi-vaizduoto pjedestalo". Šis polinkis ryškus visose Railos knygose, neišskiriant kultūrinių. Naujame veikale išraiška pritaikyta dabarties aktualijoms. Būtent: "Tiesiog skersai per visą mūsų laumės juostą pradėjo rikiuotis tautinės drausmės ir antikomu-nistinės sargybos prokurorai — nuo tu, kurie karščiausiai tebe-myli Voldemarą, ligi tu, kurie kadaise i tą Voldemarą šovė, t.y. nuo šovinistų dešinė, ligi šovinistų kairė" (178). Joks kraštutinis balsas neišvengia jo kan-dėges analizės: nei uolus altininkas dr. K. Bobelis savo kalboje suradęs net šešias persidavėlių atmainas, nei patriotiškas tau-tosakininkas dr. J. Balyš, išknisęs net aštuonias, nei tie suskūrę Vilniaus emigrantologai (ne-daktarai), tebekartoją emgebistų iškeptus šmeižtus.

Apie mūsų politikus Raila ne-turi geros nuomonės. "Dažna grauzia pavydo geluonis, it koks soliteris, kita vėl degina iracio-nali neapykanta savo tautiečiai, tretijai ligotas išdidumas. O ap-lamai — chamizmas ir panieka daugiau pasiekusiam, toliau pra-sikišusiam minią pranokusiam, ypač idealistui" (27). Šiame prie-kaiste ataidi ir Lietuvos prozi-ninko R. Lankausko maistingų herojų mintys. Skirtumas tik tas, kad ten šventieji politikai par-tiečiai neliečiami. Ten plaka-mas tik miesčionių dvasinis su-rambėjimas.

Knygoje autorius supažindina skaitytoją su savo darbo metodu: rankraščio dažnu perrašinėjimu, taisyti, stilistiniu švarinimu. Gina autorišką teisę daryti ne-esminius pakeltimus ankščiau spausdintuose straipsniuose, jei planuojamos knygos sąranga to reikalauja. Gana įdomiai apžvel-gia istorinės Lietuvos vadų nusi-zengimą — savosios kalbos ir rašų nepaisymą, beveik prazu-džiusį mūsų tautą. Su pagrindu klausia: "... o gal subrendęs tau-tinės kultūros ūgis ir kokybė ne-palyginamai tvirtiau pareiškia tautos galią ir sutvirtina pačios valstybės išlikimą? Sunkiai iš-sprendžiamas klausimas — kas svarbiau: kultūra ar politika? Raila stoji už kultūrą.

Aleksandras Martišionis

Barabas (terra cotta) Nuotrauka V. Noreikos

Vis dėlto pagrindinis knygos svaris priklauso asmeniškai dra-mai — pastangomis bet kuria kaina išsivaduoti iš pikty falsi-fikaty, kuriais per trisdešimt su- viršum metų buvo palydima jo veikla. Tai tikrai nuosirdus nesu-prasto publicisto kritiko "el gri-to de dolores" — sielvartinas šauksmas. "Kas čia pagaliau yra? Kodėl taip? Kodėl vis trunka ta-sai pamisimas, ta įžūli aistra perdažinėti tikrove ir mano veid- dą specialiai įžeidinėti, įarinėti, niekinti..." (380). Jam primesty-ti tylų sąrašas ne tik ilgas, bet ir per-tekęs kvailiausiais prieštara-vimais. "Mane kiekvienas, kam tik nepatkau, ant nuospaudos užmyniau, žodžiu ar raštu stip-riau susigincijau, mane visuomet šokdavo maudyti arba komunis-to, arba fašisto ir nacio geldose, arba visose trijose iš karto" (242).

"Bastūno maišto" tekstas vie-tomis praranda įtaigumą dėl po-leminės pusiausvyros nepaisymo. Kalba, stilius, patirtis tvarkoj, o skaitytį sunku. Pusiausvyra visu-pirma žlugdo per didelį dėmesys kokių nors grafomaniško slapy-vardininko rašlivos smulkme-noms. Antra — neišlaikomas ra-cionalus sąlytis su gvildenamu objektu. Autorius be galo mėgsta pasiganyti vėsieloje retorikos pie-voje nuklysdamas į pašalius. Tuo tarpu skaitytojui visa tai ke-lia tik nuobodulį.

Raila gerai žino tokio rašymo paikumą. Net paskuba su hedo-nistine priežastimi: "Baisiai ne-smagu kartotis. Bet kai spauda ta-ve numarina ir po kelių mėnesių ta pati spauda vėl iš numirusių prikelia, sunku sulaukyti savo pasitenkinimo jausmo. Ir tada a-šaina noras ir net reikalas rasy-ti apie tai, kam iš karto nebuvai užsimojęs". Tokiu atveju daž-niausiai rašoma apie save. Ergo sum.

Zinia, satyriskam publicistui šaipokiškas tonas ir dalykų per-dėjimas yra mitiesni už blaivų dėstymą. Tik dėl to mūsų padė-ties tarimąjį tragizną Raila lin-kės be saiko išpūsti. Kartais ne-žinau, ar juoktis, ar verkti, kai matai, jog žodžiais tariant iš ša-kalio priskaldyta vežimą. Argi mūsų pernelyg ramioje išėjimoje visuotiniui mastui išsigalėjo "ar-dymosi, dergimosi ir tiršėjantios iškėybės nuomonės"? Autorius iš neivilties vis nepabėga į dy-kumą. Ne dėl svetimų priešių gaubysės ar jų stiprumo, bet dėl savųjų tautiečių pablūdimio ir i-sisautėjantios dvasinės menkys-tės" (387). Esu įsitikinęs, jei toi-menkystė būtų tikrai jau taip di-delė, neurėtųmėm kad ir šiemet išleisti kultūros žurnalų ir kny-gų drauge su "Bastūno maištu". Iš tiesų daug ko neturėtume. Va-dinasi, tikrovė neparemia Railos stilistinių išvadų. Satyriski apl-bendrinimai netampa pranašiš-komis tiesomis.

Daug geriau jam pavyksta iš-ryškinti konkrečias mūsų gyve-nimo ydas. Ypač taikliai pavaiz-duota žurnalistinio tepimo sava-ka, nuplėšiant kaukę nuo provo-katoriško gymio laikraštinių. Pastarieji, šmeiždami kokį asme-nį, visuomet prisibijo tiesioginės atsakomybės. Slapyvardžio ar klaidingų inicialų jiems dar ne-pakanka: jie savo "šlykščias ir sunkiai išrodas insinucijas" dėsto, įterpdami įvairiausius sau-giklius. Būtent: "teko patirti", "teko girdėti", "suinterisuotiejai aiš-kina, kad atitinkamuose sluoks-niuose galvojama" ir panašiai. Sakymas — nepasakymas cha-rakterizuoja prityrusių tepikų veiklą. "Prabėgom ir vis nekal-tai tik užsiminti apie" gal būtų kaltas žmones, per balsiai nešū-kauti, o geriau tik pašnibždėti, lyg nejučiom užvesti ant ma-gaus gando siūlo..." (235). To-kią rašliva autorius pavadina "šeikų žurnalizmu".

Su karčiu įsivaigumu Raila pa-liečia iš Lietuvos atvykstančių

dainininkų ir instrumentalistų koncertavimą, sukėlusį išėjimoje piktas priešingų nuomonių akis-tatas. Railos argumentai turi pagrindą. Kelių menininkų ar mokslininkų pasirodymas mūsų tarpe nepadarys mus komunis-tais, nei nepašildins Lietuvos o-kupacijos jungo. O jei kas pasi-nešes kitaip manyti, tai turėtų apsiriboti nuomonės reiškimu, o ne viešai užgaulioti savo tautie-čius, dargi juos persekioti. "To-dėl daugelis ir jutom pasibaisė-jimą, kai dalis mūsų lietuviškos išėjimos staiga pablūdsiai šoko niekinti, atstumti ir įžeidinėti vertingus ir tėvynės lietuvių my-limus jaunosios kartos daininin-kus" (414).

(Nukelta į 3 psl.)

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

jos pulsą. Žinoma, yra ir aiškių nuosmūkių pavyzdžių. Bet kol kas jie yra tik retos ir kurio-ziškos išimties. Kol kultūrinio gy-venimo faktų akcentavimui spaudoje bus teikiama pirmaei-lės reikšmės, tol išėjimos spauda bus mūsų buvimojo svetur viena gyviausių ir prasmingiausių apraškų. Gi kultūriniam interesui išblėsus ir spaudos pus-lapiams virtus tik šeimyniškų susitikimų, pasisveikinimų ir at-sisveikinimų gonkelėmis, prasi-dėtų jau jokių vasių neduo-danti, gvają išėjimą laidojanti tuštuma. Tokiam pavojui akių neužmerkime tiek spaudoje, tiek asmeniškame, tiek visuomenini-me gyvenime.

P. Mln.

Tel. PR 8-3229
DR. ANNA BALIUNAS
AKTŲ, AUSŲ, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
2358 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akusertija ir moterų ligos
Ginekologinė chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford
Medical Building). Tel. LU 5-6446
Prima ligonius pagal susitarimą.
Tel. neatsiliepiama, skambinti 374-8004.

DR. VL. BLĄZYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6132 So. Kedzie Avenue
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir
penktad. 1-3 val. ir 6-8 val. vakar.
Šeštad. nuo 1 iki 3 val.
Pagal susitarimą.
Ofiso telef. WA 5-2670
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

Tel. Ofiso HE 4-5849, rez. 388-2223
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1 iki 6 v. popiet.
Antrad., penktad. 1-5, treč. ir šeštad.
tik susitarus.

DR. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
Tel. — GR 6-2400
Val.: pagal susitarimą: pirmad. ir
ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penkt.
0-4; šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477; Rez. 246-2839
Jei neatsako skambinti 636-4549
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir
Emocijų ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
valandos pagal susitarimą.
Rezid. tel. — GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJĄ IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne-
atsiliepiama skambinti: MI 2-0001.

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Tel. — BE 3-5893
Specialybė Akių ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. — PR 8-2220
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKS A
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt.
nuo 12 iki 2 val. ir nuo 5 iki 8 val.
vak. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ots PO 7-6000, Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. JUCAS
DERMATOLOGIA —
CHIRURGIJA
3214 No. Western Avenue
1002 No. Western Avenue
Tel. atsakoma 12 valandų
489-4441 — 561-4605

Ištaigos ir buto tel. 632-1381
DR. FERD. VYT. KAUNAS
BENDROJI MEDICINA
1407 S. 49th Couch, Cicero
Kaedien 10-12 ir 4-7
Išakyras treč. ir šešt.

Tel. ofiso ir buto: OLYmpic 2-4154
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kaedien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Išakyras trečadienius
Šeštadieniais 12 iki 4 val. popiet.

Tel. REilance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvių gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir
penktad. nuo 12-4 val. popiet. ir 6-8
val. vak. Treč. ir šeštad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KCDKIŲ IR VAIKŲ LIGOS
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue.
Valandos: Kaedien nuo 10 val. ryto
iki 1 val. popiet.

Ofiso tel. RE 7-1168; rezid. 239-2019
Ofs. HE 4-1818; Rez. PR 6-0001
DR. J. MEKKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir
penktad. 8 iki 7 v. p. p. Tik susitarus.

OPTICAL STUDIO
VIOLETA KAROSAITIS
7051 So. Washenaw. Tel. 735-6700
Pritaikomi akiniai pagal gydytojų
receptus.
Didelis akinų rėmų pasirinkimas
Val.: pirm., antr., penkt. 10-6-30.
Ketv. 1-8 v. vak. Šešt. 10-4 v. p. p.
Trečadieniais uždaryta.

Telef. — 282-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofiso:
111 No. WABASH AVE.
4200 NO. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS
(Kalba lietuviškai)
OPTOMETRISTAS
Tikrina akis. Pritaiko akiniai ir
"Contact lenses"
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLIES IR
PROSTATO CHIRURGIJA
2636 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet.
ir ketv. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2830, rezid. 449-5515

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas 4255 W. 63rd Street
Ofiso telef. RE 5-4119
Rezidencijos telef. GR 6-0617
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir
penktad. nuo 1 iki 4 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofiso ir rez. 2652 W. 50th St.
Tel. Phospect 8-1233
Ofiso val.: pirm., antr., treč. ir
penkt. nuo 2-4 val. ir 6-8 v. vak.
Šešt. 2-4 p. p. ir kitu laiku susitarus.

Ofiso tel. RE 4-2123, namo GI 8-6106
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antrad., ketv. ir penktad.
2-6 ir 6-7 — iš anksto susitarus.

Tel. ofiso PR 6-6446
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

Ofiso tel. 388-5168; namo 688-4850
DR. PETRAS ŽLIJBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6294 S. Narragansett Ave.
Val. pirm. antr., ketv. ir penkt.: 9-7
Šeštadieniais pagal susitarimą

Jojimas drakono medžioklėn

(Atkelta iš 2 pusl.)

Veikalo priešpaskutiniame skyriuje "Stiprybės šaltinis, vilties gaiva" įvairiais būdais siūloma konkreti programa "mūsų dvasiniam ir visuomeniniam sveikatingumui atstatyti". Štai pirmieji penki receptai: kultūrinės kūrybos puoselėjimas, nesikėlimas į tuščią vadiškumą, tėvynėje pasilikusių padėties supratimas naivių pabėgėlių fikcijų atsakymas ir pagaliau tarptautinės padėties kintančių galimybių stebėjimas bei sumanus jų panaudojimas tautiniam tikslui.

Man regis, Railos terapija, taikant ją visuotiniu mastu, yra šiek tiek pavėluota. Egzode šiandienį vadiškumą jau niekas nesiekia, pabėgėliškoms iliuzijoms nesisivaigina, daugumas maždaug supranta tenyksių lietuvių būklę, dažnas lietuvis kaip vanagas stebi tarptautinę padėtį, o kai kurios kultūros sritys (dailė, taut. šokiai, opera, akademizmas) laikosi stipriai. Minėti receptai gal tik praverstų keliems dvasiškai senstėjusiems patraukliams — ekshibicionistams, kurie visuomet daug triukšmo sukelia, bet nepakeičia pagrindinės gyvenimo vagos.

Toliau seka sąrašas mūsų veiklą ir egzistenciją sąlygojančių "jeigu". Atseit, jeigu taip, o ne kitaip elgsimės ir moraliskai būsimės pakilūs, tada išvengsime niekingo kritimo į prarają. Šiose sąlygose prasikiša tradicinė moralistų taktika, ypač skardi XX amžiuje, — bauginti žmoniją pražūtimi ir siūlyti tauriausius išsigelbėjimo būdus. Tiems, kurie ilgisi svarbesnių uždavinių ar net plačios ilgalaikės programos Raila surašo ilgą "neatidėliotinių mūsų dabarties darbų litanią" — su lietuviška kolegija, mokslo ir meno institutais, galerijomis, kultūros rūmais, šokio, dramos, muzikos sambūriais, literatūros ir mokslo veikalais, parama kultūros žurnalams televizijos programomis ir t.t. ir t.t.

Max Beckmann (vokietis, 1884-1950)

Neapolietiškas karnavalas (The Art Institute of Chicago)

"Juk tik čia mūsų tautinio išlikimo ir prasmingo veikimo pamatas, plienas ir kai kada gal ir marmuras" (443).

Tai šviesi vizija, paremta tvirtais žodžiais. Deja, jos utopinį akcentą autorius bematant užgožia beviltiškos išsivijos dabarties aprašas. Visur mato menkėjimą, skystėjimą, visoki moralinį išsigimimą. Dekokime Praamžiu, kad išsivios menkystės nuskaidrinimui kritikas neužmiršta bent keliais sakiniiais paminėti naujosios kartos išlikimą. "...auga naujų gabių meno kūrėjų, ypač gausu aukštųjų kvalifikacijų profesionalų arba tiek mokslininkų įvairių šalių universitetuose, kiek dar niekada nebūta mūsų išsivijos praeityje" (447). Šių faktų akivaizdoje ar verta

dvasią maitinti nusivylimu? Ar verta tiek vidinės energijos skirti klauseikių rašinėjams?

Paskutiniame skyriuje "Vakaro prieblandos svajonės" sėslusis bastūnas filosofiskiau susimasto apie laiko ir tikrovės kaitą. Regi išganytą tik ateityje. "Viltinių sumanymų panoramos kelias tolydžio trumpėja... Juk vis vien artėja drasiųjų svajonių išsipildymo ateitis." Ir jeigu sutiksime su Albert Camus mintimi — "tikrasis dosnumas atečiai pasiekiamas, tik viską atiduodant dabarčiai", Railos kova su mūsų viengalviais slobiniais yra prasminga. Jo knyga — tai duoklė dabarčiai, kad ateitis būtų geresnė.

Iš naujosios vokiečių poezijos

Heinz Piontek

ŽEMIŠKOS PSALMĖS

1

Po žuvėdros sparnu rytmetį mano priebėga.
Girdžiu aš Tave, kai anksti girdai dieną —
čionai ir po Frankfurto tiltais
ir ties Ofiro pakrantėm.*)

Oras lyg žydras vanduo stiklinėje. Aš piaunuos
rūkytos mėsos ir sūrio.
kai Tu iš tankinių paukščių išsklaidai
ir malūno stoge išbarstai kaštanus.

Zinau, kad Tu tebebūsi tarp vakaro upių
ir tarp neįžengiamų deltų, kur mėnuo žvejoja
po senų burtų veidrodžiu.

Bet kurgi Tave aš paliksiu,
kai naktis staiga po lengvom mano durim ištrykš
ir aš jos klanais brisiu svaigdamas miegan?

*) Ofiras — legendinė vieta, greičiausiai prie Raudonosios jūros, iš kur Saliamonas gabėjęs brangakmenius, dramblio kaulą ir auksą. A. T.

2

Aš šlovinu Tave Dunojaus žilvičių tankmėj.
Aš šlovinu Tave.
Tavo vardą segu aš į jovoaro žalią vėduklę.

Mano ilgesį kregždžių būriu Tu į šviesą paleidi,
ant apkartusių mano sapnų savo rimtį dedi
ir savo kantrybę man ant smilkinių.

Iš Tavo atodūsio mintį kurti, kaip pašlovint Tave.

3

Ilgai Tu tyli tarp keturių vienatvės sienų.
Spaudos dažų ir vistančių obuolių kvapo pritvinsta
sandėly,
iš abazūro dulkų pūkelį
irias į tuštumą voras.

Aš sudraskau pereitos vasaros fotografijas.
Iš tvenkinio mairų ir šviesos putų išpūčiau
dūžtančių pastorabų stiklą,
prie geltono lavabo ir vandens stiklo pilno
absinto
sudariau lengvabūdišką taiką.

Pusgarsį terorą perkaitintuos barakuos,
tardymus vidurnaktį, nušautus skambančius rūsius —
visa tai aš galėjau užmiršti.

Bet dabar kažkas apgula mane, ir murma klastingai.
Tavo tylą aš įrašau į savo liūdesio protokolą.

Trapus tėra miegas vilkstinėse.
Pasakų sekėjai mityla, iš sapnų lieka kaltė,
ir aš sėdžiu pelenuos.

Rytmetys apkartęs — naktį turėjau burnoj išdavimą —
ir Tu slepies nuo manęs už nepavykusios šviesos.
Kaip atlaikysiu tuos pageltusius mirgėjimus?

Jie plūsta kaip drugys per mano nugarą,
jie lygu sielvarto atėjimas ir nuėjimas,
ar nelaimės naujos bakterijų spiečius.

Ant augalų vilnų pasranda didžiuliai stikliniai stogai.
Kada Tu man vėl pasirodysi jų tamsiosiuos veidrodžiuos
su gražiu debesėliu?

5

Išklausyk, kad Tau padėkočiau.
šandie — oras pilnas saldaus vandens, greitai paukščių
šešėliai įneša man amžinybės.

Iš miško išeina žaliąji diena.

Tu man duodi ragauti tylos virš šiltų tvenkinių,
viltį man numeti lyg melsvą žuvį
ir ramybę lyg saują žvirgždą.

Prie sidabro užuolaidų ir verpalų sėdi tinklų taisytojai.

Mano siela skelbia Tavo ištikimybę ir Tavo burnos
teisybę.

Aš dėkoju Tau atsiminimo pertraukose praeinančiais
žodžiais,
žolėje pas žvejus, kurie dabar ilsis po medžiais.

6

Likimo keliai: juos matuoju aš savo gyvenimu ir
apmąstau su puse išminties.

Dienas, kai banguoja žaliųjų kviečiai,
gegutės kukavimą skaitant ko neprarasti
ir artoją, kurs aria už vėjo —
aš viską pritardamas tykia, susieju.

Lenkuiosi ramus po dūlių ir mirusių medžių našta,
eteris lyg tamburinas, tykia skambantis po Tavo pirštais,
ir aš vėl atpažįstu matyvuosius jovarūs.

Tavo meilė lyg saulė šakelėm, kurios greit žaliuos.
Aš lieku Tau tylus.

Balti balandėliai skrenda į Tavo širdį.

Vertė A. TYRUOLIS

HEINZ PIONTEK (g. 1925 m.) priklauso pačiai naujausiaj vokiečių poezijai, kurią rikiuoja Paul Celan, Gunter Grass, Walter Hasencamp, Hans Magnus Enzensberger, Ingeborg Bachmann ir kiti vyresnieji Johanna Bobrowski, Karl Krolow, Nelly Sachs. Be poezijos Piontek dar rašė apysakų, romanų, radijo vaidinimų, literatūros straipsnių, vertė iš kitų kalbų. Kaip modernus poetas žveigia į šių dienų žmogaus egzistencinę būklę, bet jam artimesnė tradicinė poezijos forma. ("Žemiškos psalmės", paralytės laisvės ritmais pagal biblinį stilių). Nuo imazistinių gamtos vaizdų perėjimas ir į metafizinį susimąstymą, kaip į egzistencinį praeinanumą įnešti amžinybės atgarsius, ką ir rodo šios psalmės. Šiaip jau jo kalba trumpasakė, tikslė, vaizdai glaudūs ir ryškūs. Įtakos turėjo anglų ir amerikiečių poezija. Kaip kitiems iš Aukšt. Silėzijos, jam artima ir Rytų Europos gamta (perėjo karo metai buvo Vakarų ir Rytų frontuose). Neseniai H. Piontekui buvo paskirta Vokiečių kalbos ir literatūros instituto premija už 1976 m. A. T.

OAZĖ

Ischokas Meras

Apsakymas iš ciklo "Apverstas pasaulis"

I duobę kampu nuleido neštuvus, ant kurių gulėjo tas žmogus.

Duobkasy, tamsus, pusamžis, nesikutęs vyras, priėmė neštuvus, nuleido savo galą ant duobės dugno ir nuėmė nuo lavono talėsą.* Nelabai skubėdamas, jis talėsą sulankstė ir padavė kitam vyrui, stovinčiam ant duobės krašto.

Kur jį paskui padėjo, nemačiau. Gal todėl, kad asara, lyg šapas įstrigusi kairiosios akies kamputyje, erzino vokus ir trukdė žiūrėti.

O gal ne.

Gal, — kad pirmą sykį stebėjau duobkasi.

Tose kapinėse lankiausi ne kartą, bet niekada nežiūrėdavau, kaip nuleidžia mirusį į duobę. Užsimerkdavau, arba, nusisukęs, žvalgydavau, bandydamas suprasti, kas gi tai — kapinės.

Jos plytėjo lygumoj, didelės kapinės, mūrine tvora aptvertos, o už tvoros buvo smėlis, geltonas, akinantis, ten, toliau, žemomis kopomis susimėtęs, o už kopų buvo jūra, bet

* Talėsas, kuriuo apsigobiama, žydų religijos papročius, maldos metu ir kuriuo pridengiama mirusieji.

jūros iš čia nesimatė ir, keista, nei bangų mūšos nesigirdėjo, nors jūra buvo netoli, gal kopos jos garsus sugėrė, o gal taip jau buvo, nes kapinėse turi viešpatuoti tylą.

Toje lygumoje, plačioje ir dar neužpildytoje, žaliais ežerais tyvuliavo žolynai, vienos žali, lygūs, trižiūrimai. Ir medžiai augo — neaukštos pušys ir krūmai, šen bei ten krūmas, ir gėlės, — Dievulėliai, kokių tik spalvų čia nebuvo, visokias, vietomis išsisi krūmai žydėjo, lyg milžiniškos puokštės, violetiniais žiedais ir rožiniais žiedais, ir raudonais, ir net šviesiai šviesiai žaliais, beveik geltonais žiedais, bet visada, kai nusigrėždavau nuo duobės, o nusigrėžęs apžvelgdavau kapinyną, mane apakindavo vienoda šviesi spalva, tarytum nieko daugiau nebūtų, aplinkui, vien smėlis, kurs visada toks akinantis saulėje, kaip kad būna akinantis sniegas.

Nežiūrėdavau duobėn, nes neįprasta buvo, kad laidota žmogų be karsto, ir drobulę suvyniotą, įmeta žmogų duobėn ir užverčia žemę, ne, negalėjau prie to priprasti.

Žinojau, kad žmogus, jei miršta įsiai, paguldomas į karstą, ir lieka jis taip gulėti, nepakyla daugiau — apipraustas, švariai aprengtas, rankas ant krūtinės sudėjęs, akis užmerkęs, lyg užmigęs, ir niekas nebetrikdo jo.

Kai visi atsisveikina su juo, ant karsto užvožiamas dangtis.

Paskui, kapinėse, jį nuleidžia duobėn atsargiai ir stengiasi, kad nepakryptų karstas, kad miręs liktų gulėti ramybėje, kaip gulėjo, o kai žemė ir grumstai pabyra žemyn, subildą karsto dangtis, bet amžinai užmigęs gulį nepaliestas, dangčio apsaugotas, tik valandėlei byrančios žemės garso sutrikdytas, ir jo kūną, išsitiesusį visu ūgiu, patogiai, tebesupa oras, atsineštas iš gyvųjų pasaulio.

Ir neslėgia paskui nei kapo kaubury, nei paminklo akmuo.

Nežiūrėdavau duobėn, kai laidodavo žmogų be karsto, nes visu kūnu jaučiu, kaip

liečiasi, užliedamas tėvę, smėlis, kaip krūtinę užslegia, burną užveria, nosies šnerves ir akių obuolius užspaudžia, slegia ir troškina. Baisu buvo, kad dusina tėvę, ir tu tuoj pat užtrokšti.

Šį sykį stebėjau duobkasi.

Perdavęs kitam vyriškiui sulankstytą talėsą, jis plačiai išsižergė duobėj, kad stovėtų tvirtai ir patogiai, ir suėmė mirusį už pečių.

Ant savo pečių pajutęs kietus duobkasio delnus, krūptelėjau.

Po balta drobulę, stangriai susupusia kūną, ryškūs buvo apvalūs žmogaus pečiai, nosis, plokščia krūtinė, alkūnės ir rankų pirštai.

Niekada anksčiau nežinojau jį esant, tik neseniai, ankstų rytą, kai vos brėško, po ilgos nakties kelionės iš Europos į Mažąją Aziją, po keturių valandų kelionės, užtrukusios amžių, pirmą kartą pamačiau jį, mažą žmogelį, kantriai laukusį mane išties naktį vien tik tam, kad pasakytų keturis žodžius:

— Aš tavo tėvo draugas.

Tarytum tėvas tebebūtų — čia, Azijoje, ar ten, Europoje, ar gal kur kitur tebebūtų po to, kai matėms paskutinį kartą tenais, ano dvaro brome — kvadratiname baltame trijų aukštų bokšte smailių raudonų čerpių stogų, kai sunkiai užkopėme su motina žemais akmeniniais laiptukais iki trečiojo aukšto, ir jį išvedė iš kameros, ir pamačiau jį tokį kaip visada, tik dešiniojo akinio stikluo bebūvo likusios skeveldros, o akis už jų buvo skudurėliu užspausta.

Jis neklausė, kaip gyvename ir kur, ir galvos man nepaglostė, tik ištraukė iš užančio savo apvalų kišeninį laikrodį pilku dangteliu ir ilgomis plonomis rodyklėmis, kokių nebėra šiais laikais, ir tarė:

— Čia tau.

Ištiesiau ranką ir paliečiau šikšninį dirželį, susirietusį šalia laikrodžio tėvo saujoje, dar nežinodamas, — o tėvas jau žinojo, — kaip trokšiu to pilko daiktėlio vėliau, po me-

tų, po dešimties, po trisdešimties metų ir dar nežinia kiek trokšiu to pilko laikrodžio, kokių šiais laikais nėra.

Bet sargybinis pasakė:

— Ne.

Ir nemačiau aš, kaip gulė tėvas duobėn, ir kaip užvertė jį žemėmis, ir nežinau, kas buvo duobkasiais.

Jei būčiau matęs, ir mane būtų užpylę žemėmis.

— — —

Šį sykį stebėjau duobkasi, mačiau, kaip jis suėmė delnais mirusiojo pečius, pats išsižergęs plačiai, kiek leido duobės plotis, kad stovėtų tvirtai ir neprarastų pusiausvyros, keldamas tą mažąjį žmogų, kurs drobulėn buvo suvyniotas.

Neseniai kalbėjau su juo telefonu.

Buvo Velykos.

— Gerų švenčių, — tariau.

— Ir tau.

— Sveikatos.

— Ir tau. Kaip gyveni?

— Ačiū. Gerai.

— Apsilankyk.

— Būtinai.

— Seniai besimatėme.

— Nusilakstai žmogus.

— O tu apsilankyk.

— Žinoma.

— Noriu tau kai ką pasakyti.

— Būtinai.

— Neatidėliok.

— Artimiausiu laiku, taip.

Nesupėjį žmogus, nusilakstai, o gal ir ne dėl to.

Nerūpėjo, matyt, ką jis norėjo pasakyti, nors gal ir buvo tai labai svarbu, nerūpėjo nė pamatyti jį, o gana buvo, kad jis yra — kažkur netoliese, beveik ranka pasiekiamas: aš tavo tėvo. —

Man paskambino laidotuvių dieną, todėl nemačiau jo mirusio.

O laukiau tuo metu skambučio iš kitur, visai iš kitur. Moteris turėjo man paskam-

binti. Šito skambučio laukiau visą gyvenimą.

Išgirdau nepažįstamą vyrišką balsą, kurs pasakė esąs pusbrolis to žmogaus, ramybė jam.

— Ką?! — paklausiau.

— Taip, — atsakė jis.

— Kada?

— Vakar.

— Kodėl? — norėjau paklausti, bet nepaklausiau.

— Po dviejų valandų laidotuvių.

— Taip, — atsakiau ir atsargiai padėjau vieton telefono ragelį.

Įlindau gilion kėdėn ir tūnojau taip, susirietęs, nejudėdamas, ir nepriešau prieš telefoną, nors skambėjo kelis kartus ir skambėjo ilgai, o paskui užsidėjau beretę, nors buvo vasara ir buvo karšta, sėdau mašinoje ir įjungiau šviesas, nors buvo diena, ir išvažiavau į kapines.

Jis buvo toks pat žemaūgis, kaip mano tėvas, jis gal net buvo kažkuo panašus į tėvą.

Duobkasy, tvirtai suėmęs už pečių, pakėlė ir pasodino jį.

Vyrai, stovėję ant duobės krašto, ištraukė iš duobės neštuvus, ant kurių jis iki šiol gulėjo.

Ir tas miręs žmogus, baltos drobulės suvyniotas, sėdėjo, ir dar ryškėni buvo jo apvalūs pečiai, galva, plokščia krūtinė, rankos ir rankų pirštai.

Tebejutau ant pečių duobkasio delnus, bet vis vien negalėjau suprasti, kaip gali sėdėti miręs žmogus, kurs sėdėjo, aš pats mačiau, kaip jis galėjo sėdėti, jei vakar mirė įsiai, o šiandien jį nešė ant neštuvų, į drobulę suvyniotą, talesu uždengtą, ir nejudėjo įsiai, ir aš stovėjau mūrinėj pastogėj kartu su visais, toje mūrinėje pastogėje, kuri lyg vartai, slenkstis į anapus, kurioj padeda neštuvus su lavonu ant žemo akmens pjedestalo.

(Nukelta į 4 pusl.)

Dr. Kajetonui J. Čeginskui 50 metų

"Draugo" kultūrinio priedo redaktorius laiške rašo, kad "dr. Kajetonui J. Čeginskui (dar tokiu jaunu vyrui!) o sueina jau 50 metų". Į tokias mintis, be abejo, įsijungs kiekvienas, kuris Kajetoną artimiaus pažįsta. Atrodo, jog laikas apgaudinėja, kad Čeginskas dar negali būti pusimčio metų amžiaus. Tačiau taip tik atrodo. Tiesa lieka tiesa.

Pasirušimas

Jis iš tikro yra gimęs 1927 liepos 1. Jo lopšys stovėjo Alytaus mieste. Alytuje jis taip pat pradėjo mokytis — pradžios mokykloje, gimnazijoje ir mokytojų seminarijoje. Bet atskubėjo. 1944 metais, ir Kajetonui teko palikti savo tėviškę, teko pradėti klajūno gyvenimą kituose kraštuose. Brandos atstatą išgijo Blombergo lietuvių gimnazijoje, Vokietijoje 1946. Tais pačiais metais jis pradėjo Vokietijoje universitetines studijas. Eichstaete įstojo į kunigų seminariją, vadovybės buvo pasiūstas testų studijų Romon. Šv. Grigaliaus universitete išgijo filosofijos licenciatą ir ramiai ruošėsi kunigystei, studijuodamas teologiją. Bet prieš pat studijų pabaigą iškilo konfliktas su lietuvių kolegijos rektoriumi, ir Čeginskas savo gyvenimo kryptį pakeitė. Įstojo į kunigų seminariją, greitai ėmėsi testų studijas Strasbourg'e ir 1956 čia gavo filosofijos daktaro laipsnį.

Darbai

Dar tebesimokydamas Alytuje, Kajetonas įsijungė į resistencinį darbą. "Dalyvaudamas slapta draugų būrelyje...j's ėmė platinti lietuvių pogrindžio spaudą, kurioje buvo demaskuojami nacių kėsiai prieš lietuvius" (dr. J.G.). Vėliau darbavosi panašiais tikslais ir prieš kitus paverčius. Jau 1957 pradėjo dirbti JAV-bių informacijos tarnyboje, aiškiau sakant, radio siuntose į Lietuvą. Tada darbavosi neilgai, nes po metų toji radio laida buvo nutraukta. Vėl atvyko į Miuncheną 1975 metais ir ten yra iki šios dienos. Tačiau informacinį darbą dirbo, galima sakyti, visą laiką, nes jo straipsniai ir pranešimai buvo ir tebėra pripildyti dalis lietuviškųjų laikraščių iki šios dienos. Nuo IX tomo bendradarbiavo Lietuvių Enciklopedijoje, rašydamas daugiausia sociologijos, bet ir kitais klausimais.

Bene pats didžiausias dr. Čeginsko lygišolinis darbas yra sudėtas į Europos lietuviškųjų studijų savaites, kurių šią vasarą jau yra 24-ji, šį kartą Anglijoje. Su Studijų savaitę jis susirišęs nuo pat jų pradžios. Kai 1953 Tuebingene įvyko pirmoji Europos LF bičiulių konferencija, joje dalyvavo ir Kajetonas. Jis tada buvo vienas iš tų jaunuolių, kurie būtinai norėjo į kitais metais susitikti. Tada Čeginskas dar studijavo Strasbourg'o universitete. Jis dalyvavo ir lemtingame

Dr. Kajetonas J. Čeginskas

posėdyje Pfullingene (V. Vokietijoje) 1954 balandžio 10-11 d., kuriame konkrečiai buvo sutarta pirmosios studijų savaitės vieta, laikas ir paskaitų planas. Per 24 metus jis vis dalyvavo studijų savaitėse, skaitė jose paskaitas, diskutavo ir berods 6 metus jas moderavo. Pirmoji jo paskaita, skaityta 1954, įvardinta "Technokratija ir demokratija". Tai buvo lyg ir bandymas, skambantis labai teoriniais, vėliau brenančiais paskaitininkas, ryškėjo jo paties galvojimas. Didžioji jo paskaitų dalis liečia Lietuvos rezistenciją, jos okupaciją, jos kovas ir pastangas atgauti laisvę.

Nemaža laiko pašvenčia dr. Čeginskas lietuvių informacijai per lietuviškąją spaudą. Ar tai "Drauge", ar "Tėviškos Žiburiuose", ar "Europos Lietuvių", nuolatos yra jo straipsnių, daugiausia informuojančių apie gyvenimą Lietuvoje, nagrinėjančių tenykštę problemas, mėginančių parodyti tenykštę tikrovę užsienio lietuviams. Beveik visą pasirašytą įvairiais slapyvardžiais. Dr. Čeginskas buvo taip pat pagrindinis redaktorius "I Laisvę" numerio 63-64, redaguoto Europos LF bičiulių redakcinės kolegijos.

Neužmirština dr. Čeginsko veikla Lietuvių Fronte. Praktiškai ir jo oficiali veikla jis yra įsijungęs nuo 1953 metų Vokietijoje. Gana anksti buvo pradėtas rinkti į valdybą, kurį laiką buvo pirmininku, dar esant gyvam nuolatiniam pirmininkui prof. Z. Ivinskui, o po jo mirties pats yra tapęs nuolatinio Europos LF bičiulių pirmininku.

Ir Lietuvių Bendruomenėje dr. Čeginsko pavardė nuolatos figūruoja. Jis tebėra Švedijos LB ne tik narys, bet ir dirba jos valdyboje.

Šeima

Šeimą sukūrė Strasbourg'e, vedamas ten pat studijavusių estų tautybės merginą Ebba. Dabar turi 5 vaikus, kurie visi kalba bent trimis kalbomis: švediskai, estiskai ir lietuviškai. Tačiau ko-

ne kiekvienas dar jų moka vokiškai ir prancūziškai, o iš dalies ir angliskai. Žmona yra taip pat sociologė — žurnaliste ir aktyviai dirba estų kultūriname ir visuomeniniame gyvenime. Didėsnę savo gyvenimo dalį Čeginskas praleido Švedijoje, ten jų teirėsiška gyvenvietė yra ir šiuo metu, nors praktiškai dabar jie gyvena Miunchene, V. Vokietijoje. Kajetonas 1964 mėgino kurtis JAV-bėse, buvo pradėjęs dirbti VLIK'o valdyboje ir Lietuvos laisvės komitete, tačiau už metų grįžo į Europą. Jo duklė Marytė dalyvavo Jaunimo kongrese ir yra viena iš nedaugelio Švedijoje gyvenančių jaunų lietuvių, kurie ne tik gražiai lietuviškai kalba, bet ir mėgina palaikyti gyvą kontaktą su jaunimu, kurio tėvai yra lietuviai.

Užbaiga

Dr. Kajetonas J. Čeginskas jau peržengęs 50 metų slenkstį, tačiau savo dvasia yra jaunas. Likėtina jam geros sveikatos ir kūrybingų jėgų, kad įamžintų savo buvimą pasiliekandais darbais. O sugebėjimų jam netrūksta.

Kun. Br. Liubinas

Vytautas Kasiulis

Paryžiaus buikistai

Mirė du rusų superrašytojai

Liepos mėn. mirė du rusų plačiai pagarsėję rašytojai: Maskvoje Konstantinas Fedinas ir Montreux (Šveicarijoje) Vladimiras Nabokovas.

Du rašytojai ir du absoliučiai skirtingi rašytojai, o jų fone ir absoliučiai skirtingi gyvenimai. Nabokovas, kaip tvirtina apžvalgininkai, įeina į pasaulinę literatūrą. Fedinas — kaip tvirtina sovietų spauda, vienas ištikimiausių, "pilietiškausių" sovietinių rašytojų...

Konstantinas Fedinas sulaukė 85 metų amžiaus. Pagal profesiją — ekonomistas. 1914 metais studijavęs Vokietijoje, kur, karui kilus, buvo internuotas. Grįžęs Rusijon, be atodairos tapo Raudonosios armijos karo korespondentu. Pilietiniam karui siaučiant, Fedinas nejučiomis tapo bolševikinių žygių ir siekių glorifikatoriumi. Rašyti jis pradėjo dar prieš Pirmąjį pasaulinį karą, 1913 metais. Jis ir sukūrė pirmąjį sovietinį romaną, skirtą pilietiniam karui "Miestai ir metai" (1924 m.). Toliau sekė romanai "Broliai", "Europos pagrobimas", "Pirmieji džiaugsmas", "Nepaprasta vasara".

Ne iškarto Fedinas suvokė socialinio realizmo diktato esmę, bet, tokį suvokęs, savo sovietinį pilietiskumą vystė jau iki mirties. Jis pasidarė tuo, pagal kurį patogų rikiuoti kitus, raginant būti tokiu pat. O vis dėlto pirmieji Fedino kūriniai turi dar rašytojiško talento ir brangintino individualumo spindulius.

Dėl nuopelnų kompartijai Fedinas aukštai iškilo biurokratinė-

JURGIS GLIAUDA

se režimo pakopose. Jis buvo Aukščiausiosios SSSR tarybos deputatas ir Sovietinių rašytojų sąjungos vadovaujantis galiūnas.

Pasaulis itin buvo nustebęs Fedino atakomis prieš A. Solženicyną. Tai buvo K. Fedino "nuopelnas" pastatyti Solženicynui neįveikiamas barikadas leidyklose, kada jau buvo tariamasi išleisti A. Solženicyno garsųjį romaną "Vėžio korpusas". Fedinas paskelbė čia nesugriaujamą VETO. Mat Solženicyno veikalas neparašytas pagal socialistinio realizmo metodą...

Sovietų spauda aukština K. Fediną kaip sovietinės literatūros milžiną.

Su Vladimiru Nabokovu aš turiu nepretenzingą, bet jaukią ir mistišką pažintį. Begyvenant Šveicarijoje, Vevey, Territet ir Montreux miesteliu ribose (jie visi suaugo krūvon), dažnai teko eiti pro didžiulį Palace Royal viešbutį prie pat Ženevos ežero terasų. To viešbučio foje mes keli kursorantai gerėm kavą. Liuksusinė 1910. — 1913 metų prabanga buvo apšepus, aukso karnizai nublykę, bet seniai patarnautojai, prisimindami prieštaninius klientus aristokratus, patys atrodė graifais ir kunigaikščiais. Šiame viešbutyje po romano "Lolita" sekė apsigyvenęs Nabokovas su savo žmona Vera. Čia jis pradėjo sirguliuoti ir mirė, sukakęs 78...

1948 metais, Detroit, Hudson knygyne radau knygų išpardavinį. Už keletą centų pirkau V. Nabokovo "Bend sinister" romaną. Mane sudomino tai, kad angliškos knygos autorius turi rusišką pavardę. Iš Detroito kraustantis, atidaviau knygą viešajam knygynui, išsiūlydamas, įprašydamas. Dabar tos laidos romanas yra bibliografinė retenybė.

Dar vėliau sužinojau, kad V. Nabokovas rašęs rusiškai, slapyvardė Strin. Sirino knygas skaičiau dar Lietuvoje, ir visos jos man nepatiko.

Su kiekvienu rašytoju skaitytojas turi tam tikrą pažintinę evoliuciją. Tokia buvo mano "pažintis", susigijimas su Nabokovu. Aš geriau kavą foje to viešbučio, kur Nabokovas gyveno, priiminėję svečius ir korespondentus ir... mirė.

jus, Nabokovas vis dėlto norėjo iškelti diduomenės žmogumi, nesiprastino, neliaudėjo. Neretai kritika vadino jo herojus lėkėmis, jo teorijas "krautuvų vitrinų parodomis".

Kiekvienas tačiau sutinka, kad jo literatūrinis pasaulis pilnas fantastikos, surrealistinių tonų, fatalizmo. Ir to fatalizmo pamušalo esminė bazė: aš gyvenu mano fantazijos padarinyje. O tai jau yra absurdo teatro prieangis.

Amerikoje, bene nuo 1939 metų, Nabokovas dramatiškai persijungė į anglų kalbą, kurią tobulai valdė nuo pat kūdikystės. Toks rašytojo pereinimas iš vienos kalbos į kitą, labai retas reiškinys. Mes turime Jurgį Baltrušaitį, kuris po rusų kalbos kūrė lietuviškai. Tobula Nabokovo anglų kalba stebina kritiką. Čia prisimintinas tvirtinimas, kad ir O. Milašius mokėjo prancūziškai tobuliau už patį prancūzų.

Nabokovas šiandien vadina: mas pasaulinės literatūros kūrėju. Tiesės, kaip visada, bus istorija.

Fedinas ir Nabokovas — kokie kontrastai! Vienas suriko savo sparnus valstybinio režimo diktatūra, kitas skleidė sparnus plačiai, siekdamas aprėpti visatos esmę.

Kultūrinė kronika

AKTORIAI ALGIRDO LANDSBERGIO DRAMOS PREMIJROJE

Ateitininkijos devintojo kongreso, įvykstančio š.m. rugsėjo 1-4 d. Clevelande, išskirtinis kūrybinis akcentas yra naujos Algirdo Landsbergio dramos "Sventasis narys" premjera rugsėjo 3 d. (penktadienį) vakare. Veikalą režisuoja Darius Lapinskas. Premjeroje išvysime pirmą kartą šitaip sukomplektuotą ryškių aktorių sastatą. "Sventojo narvo" pagrindines roles atliks šie aktoriai: Juozas Bolay-Bolevičius, Julius Balutis, Laima Rastenytė, Aldona Rastenytė, Daiva Markevytė ir Paulius Klimas. Plačiau apie patį veikalą ir jo pastatymą žiūr. 1 psl.

PATIKSLINIMAS

V. Liulevičiaus straipsnyje apie Lietuvos Steigiamojo seimo leidinį, atspausdintą rugpjūčio 6 d. "Draugo" kultūriname priede, įsibrovė trys atitaisytinios korektūros klaidos: 5 psl. 6 skiltyje, 14 eil. iš viršaus žemyn, vietoje atspausdintos datos 1916.V-VI.4 turi būti 1916.V.30-VI.4, 28 eil. iš virš. žemyn vietoje 1917.II.11 turi būti 1917.I.11, ir 8 skiltyje, 14 eil. iš virš. žemyn vietoj Lietuvoje turi būti Lietuva.

DOVANŲ SIUNTINIAI Į LIETUVĄ IR KITAS ŠALIS

Siuntinys I 1977.

Labai gera elutei medžiaga su įdėmu "All wool made in England"; crimplene medžiaga moteriškam kostiumėliui; gėta nailono medžiaga suklelei; 1 vyriški nailono šleiginiai marškiniai; 1 vilnonė gėta arba su ornamentais skarelė; 2 poros vyriškų arba moteriškų nailoninių kojinių.

Sio siuntinio kaina su multu ir persiuntimo išlaidomis	\$175.00
I šį siuntinį dar galima įdėti 5 m. medžiagos arba kitokių prekių iki 10 svarų svorio. Žemiau siūlome keletą populiariesnių dovanų.	
Dirbtinio minko kailis moteriškam paltui	\$90.00
Jeans "Wrangler", vyriškos arba moteriškos	40.00
Nerčias, vyriškas arba moteriškas	27.00
Gerėnis nertinis	32.00
Kojinės, vyriškos arba moteriškos, nailono	3.00
Tights	3.50
Vilnonė medžiaga suklelei	24.00
Crimpleno medžiaga suklelei	18.00
Crimpleno medžiaga moteriškam kostiumėliui	30.00
Nailono apatinis	10.00
Nailono marškiniai	11.00
Gerėni marškiniai	15.00
Vilnonė skarelė	11.00
Lieturgis telescopic	12.00
Angliška vilnonė labai gera elutei medžiaga	50.00
Gerėnis rūšies medžiaga elutei	60.00
Gerėnis rūšies medžiaga elutei	75.00

Sudarant visai naują siuntinį, dar reikia pridėti \$24.00 persiuntimo išlaidoms.

Sudarome testamentus, administruojame sūsavības, persiunčiame palikimus į Lietuvą ir kitas šalis.

BALTIC STORES, LTD.

11 London Lane, Bromley, Kent, England
Tel. 01 739 8734 arba 01 460 2592.

OAZĖ

(Atkelta iš 3 pusl.)

lo ir sukalba paskutinę maldą, ir išlaisvina žmogų nuo visų prievolių ir įsipareigojimų ir jam atleidžia ir jo atleidimo prašo, o paskutinė maldą yra "Kadiš".

Tos maldos niekada nemokėjau, nesupratau ir nesistengiau suprasti, nors turėjau ją užrašytą savo gimnazistiskam albumėly.

Tame albumėlyje klasės draugai ir draugės, ir mokytojai, ir mokytojos rašė visokius žodžius atminimui: Būk doras; Būk teisingas; Mylėk mane, kaip aš tave; Neužmiršk mane; Gyvenimas — ta ismena; rožytė; neužmirštuolė; Tu...; Tave...; Aš tave...

Karo metais krikščytas žydas, nenuėmęs nuo kaklo kryželio ir po karo, ir visą laiką paskui, tame albumėlyje užrašė man "Ka-

diš": viename lapelyje — šventąja kalba, o kitame — lotyniškais raidėmis, bet aš vis vien nesupratau tų žodžių prasmės.

Dabar, ant kapų slenkščio, greta žemo akmens postamento, ant kurio gulėjo tas žmogus, drobūlen įvyntas, aš pirmą kartą, paskutinįją žmogaus maldą išgirdęs, supratau žodžius: Tenušleidižia taika iš aukštybių ir gyvenimas mums... Tverias taiką aukštybėse dovanos taiką ir mums...

Jis sėdėjo lyg gyvas, tik drobule apsupas, ir aš, nuvijęs mirties baimę, laukiau, kol jis atsikels, nunes drobule, išlips iš duobės, ir nužingsniuos šalin nuo savo kapo, šalin iš kapinių, nes buvo jis dalis mano tėvo, dalis manęs paties.

O kai jis atsikėlė ir nuėjo — aplinkui, kitu keliu, negu buvo įneštas, kaip ir pridera gyviesiems pagal senus papročius, — aš nusėčiau iš paskos.

Nauji leidiniai

THE LITHUANIAN SHORT STORY FIFTY YEARS.

Selected and edited by Stepa Zobarskas. Manyland Books, Inc., 84 - 39 90th Street, Woodhaven, N.Y. 11421. Library of Congress Catalogue Card No.: 76-51607. ISBN: 0-87141-050-8. The publication of this book was made possible, in part, by grant from The Lithuanian Foundation. Jacket design by Paulius Jurkus. Knyga 464 psl., iliustruota puslapiu autoriu nuotraukomis. ir piešiniais, kietais viršeliais, kainą 12.50 dol., gaunama ir "Drauge".

Tai penkiasdešimties pastarųjų metų lietuvių literatūros novelių antologija anglų kalba. Monumentalus redaktorius ir vertėjų darbas. Dvidešimt devyni autoriai, rašantys išeivijoje ir Lietuvoje. Štai jie ir jų novelių vardai angliskai: Vaižgantas "The Misfit", Vincas Krėvė "The Herdsman and the Linden Tree", Antanas Vienuolis "Veronika", Ignas Šeinius "The Ordeal of Assad Pasha", Jurgis Savickas "The Red Shoes", Petras Tarulis "Blue Trousers", Antanas Tulus "The Three Knots", Juozas Grušas "The Heavy Hand", Vytautas Alantais "The Crown Prince Needs Blood", Vincas Ramonas "Captain Boruta", Liudas Dovydenas "Petras", Jurgis Gliudus "A Counterbalance", Jurgis Jankus "The China Bowl", Antanas Vaičiulaitis "Noon at a Country Inn", Pulgis Andrius "He Wasn't Allowed To See", Kazys Barėnas "The Queen Mother", Nelė Mazalaitė "The Thorn", Juozas Kralikauskas "Seven Swords", Antanas Skėma "In The Hospital", Stepa Zobarskas "Elena", Marius Katiliskis "Midsummer", Aloyzas Baronas "The Brink of Madness", Julius Kaupas "The Organ of Kunkliskis", Algirdas Landsbergis "Heavens Are Full Again", Vytautė Žilinskaitė "Two Stories", Romualdas Lankauskas "The Striped Trolley Bus", Ichokas Mėras "The Old Woman With A Green Pail", Kazys Almenas "The Yellow Buick", Juozas Apulis "Wild Boars Against The Horizon".

Leidykla Manyland Books ir redaktorius Stepa Zobarskas atliko didelį darbą, pasitelkdami nemažą būrį rinkinių vertėjų. Vertėjai yra šie: Algirdas Landsbergis, Albinas Baranauskas, Stepa Zobarskas, Raphael Sealey, Rasa Gustaitis, Danguolė Sealey, Jeronimas Zemkalnis, Nola M. Zobarskas, Jonas Dovydenas, Milton Stark, Clark Mills, Skė-

ma, P. Činikas, Peter Sears, Dorothy Bowen, K. Almenas.

Algirdo Landsbergio parašytas 18 psl. įvadas yra apgalvotas ir tikslus, duodantis pakankamai žinių apie lietuvių, lietuvių literatūros raidą ir apie kiekvieną antologijos spausdinamą rašytoją.

Pastarųjų 50 metų mūsų prozos antologija angliskai yra didelis kūrybinių išeivijos pastangų laimėjimas. Galima jau iš anksto drąsiai tarti, jog angliskai kalbančio ir anglų kalba besinaudojančio pasaulio bibliotekose tokia knyga pragyvens mūsų visuomenę lietuvių rašytojų ir lietuvių tautos kūrybinį gyvastingumą labai permainingame pragiedrulių ir kone bevilčių sūtemų laiko arpyje.

Vis dėlto, kai knyga skiriama, žalima sakyti, "eksportui", tai jos paruošime randame ir tam tikro, apgalvotino nerūpestingumo. Sakysim, po Antano Skėmos novelės pažymėta, jog išvertė Skėma. Kai trūksta vardo, tai lieka neaišku, ar gabaliuką prieš savo mirtį jau buvo anglų kalbon išsivertęs pats autorius, ar vėliau išvertė Skėmai, ar Skėmienė, ar koks nors kitas Skėma. Po Stepa Zobarsko "Elenos" vertėjas visai nepažymėtas.

Labai puikiai padaryta, kad prie kiekvieno spausdinamo gabalo duodama žinių ir apie patį autorį, ir apie jo išleistas knygas. Tačiau ir šioje informacijoje trūksta akyumo. Knygos sužymimos tiktai kur koja, kur ranka. Pavyzdžiui, antologija yra novelių, tuo tarpu Jurgio Jankaus duodami tik romanų ir dramos vardai, novelių rinkiniai ("Pirmasis rūpestis" ir "Užkandis") visai nesuminėti, nors Jurgis Jankus antologijoj reprezentuojantis "The China Bowl" yra paimitas kaip tik iš knygos "Pirmasis rūpestis". Lygiai nerandame ir pastarųjų A. Vaičiulaitio ir Igno Šeinius rinkinių: "Gluosnių dainos", "Vyskupo ir velnio", nors antologijon dedamas Šeinius pavyzdys "The Ordeal of Assad Pasha" yra kaip tik knygoje "Vyskupas ir velnias".

Tačiau labiausiai neatleistina nuodėmė yra nepaisymas lietuviško raišymo, rašant autorių pavardes ir veikalų pavadinimus. Todėl knygoje visur regime: Vaižgantas, Grusas, Vaičiulaitis, Skėma, Katiliskis, Žilinskaitė ir "Dainavos salies senų žmonių padavimai", "Peilio asmenimis" (kas dabar supras, ar čia yra "asmenys" ar "asmenys"), "Siksnosparnių sostas" ir pan. Skaitai visa tai, ir ažiama jausmas, lyg rankoje turėtum "Saulės" laikraštį dar prieš pirmą pasau-

THE LITHUANIAN SHORT STORY 50 YEARS

SELECTED AND EDITED BY STEPA ZOBARSKAS

MANYLAND BOOKS

linį karą. Jeigu šitokie mūsų rašytojų darymo akibrokštai dar buvo toleruoti pirmaisiais pokario metais sugrįžtoje Vokietijoje, tai po 30 metų gerai išsivysčiusio išeivijoj yra visai nepateisinamas anachronizmas. Tuo tarpu kai svetimieji mūsų raidyną ne kartą gerbia labiau negu mes patys: tarptautiniai literatūros žurnalai anksčiau "Books Abroad", o dabar "World Literature Today", kiekviename savo numeryje, vis neaplenkdami lietuvių literatūros, mūsų rašytojų pavardes ir veikalų pavadinimus rašo be jokių klaidų gražiu lietuvišku raišynu.

● THE BICENTENIAL SALUTE TO THE CAPTIVE NATIONS 1976. Salutory address in the House of Representatives together with relevant material on the Bicentennial Captive Nations Week. Ninety-Fourth Congress, Second Session. U.S. Government Printing Office, Washington: 1977.

Tai 124 psl. dokumentinis leidinys, sukaupęs oficialiusius amerikiečių pareikšimus pavergtųjų tautų reikalui Amerikos laisvės jubiliejinuose metuose. Leidinio turinys šie skyriai: House Resolution; Foreword by The Honorable Daniel J. Flood; Public Law 89-90: Captive Nations Week Resolution; Presidential Proclamations in the 1970's; Established List of Captive Nations; Governors' Bicentennial Proclamations; Mayors' Bicentennial Addresses in the Congress; House, Senate; Selected Popular Writings and Events of the Bicentennial Week; Index.

● LAISKAI LIETUVIAMS, 1977 m. liepos — rugpjūčio mėn., Nr. 7. Religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaguoja Redakcinė kolegija: Juozas Vaišys, S. J. (ats. red.), Antanas Saulaitis, S. J., Anicetas Tamošaitis, S. J. Administruoja Aleksandra Likanderienė. Redakcijos ir administracijos adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, Ill. 60636. Metinė žurnalo prenumerata 6 dol.

Apie atostogas rašo Anicetas Tamošaitis, S. J., taipgi spausdinamas jo premijuotasis straipsnis "Dvasinių pašaukimų drama". Marija Stankuvienė — Saulaitytė teikia naują savo eilėraščių ciklą "Medaus mėnulis". Valendėle su žymybėmis kalbasi Juozas Prunskis, o kun. V. Bagdonavičius, MIC rašo apie M. J. Valgus. Aktualūs žurnalo skyriai: Seima, Jaunimas, Mokslas, Tėvynėje, Kalba, Atgarsiai. Numeris iliustruotas Algirdo Grigaičio nuotraukomis. Viršelyje Eugenijaus Butėno nuotrauka.

● SVIETIMO GAIRES, 1977 m. birželio mėn., Nr. 2. Lietuviškojo ugdymo leidinys. Leidžia JAV LB Svetimo taryba. Redaguoja Danutė Bindokienė, 6634 S. Richmond Ave., Chicago, Ill. 60629. Administruoja Jonas Bagdonas, 6449 S. Troy, Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata 3 dol.

Pati redaktorė rašo apie naušius darbus ir senus rūpesčius. Taipgi mokslo metų užbaigos proga praštaria Svetimo Tarybos pirm. Bronius Juodelis. Gritimais teikiama informacija apie Svetimo tarybos darbus ir duodami ištiesi puslapiai įvairių adresų, surišti su lietuvištinu švietimu. Rūta Penkiūnaitė žvelgia į vaiku auklėjimą šeimoje ir lietuviškojo mokykloje. Apie lietuviškosios seminarijos jaunimui

rašo Juozas Vaišys, S. J. Informuojama Mokytojų ir jaun. studentų savaitės reikalais. Juozas Masilionis savo straipsniu klausia: "O kaip tu pasielgtum šiuo atveju?". Taipgi gana nelengva problema sprendžia Danutė Bindokienė, straipsnyje "Vaikas ir lietuviška knyga". Galė duodamas gaunamų mokslo priemonių ir knygų jaunimui sąrašas.

● SKAUTU AIDAS, 1977 m. birželio mėn. Lietuvių skautų mėnesinis žurnalas. Leidžia LSS Tarybos pirmia. Redaguoja Sofija Jellionienė, 6111 S. California Ave., Chicago, Ill. 60629. Administruoja Augustinas Orentas, 6842 S. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata 5 dol., garbės prenumerata 10 dol.

Apie lietuvišką paveldėjimą jaunimui rašo inž. Raimundas Kudakis. Birželio mėnesio proga prisimenama partizano Juozo Lukšos — Daumanto dvidešimt penkerių metų žuvimo sukaktis. Šiaip daug žurnalo puslapių skiriama praktiškiesiems skautiškosios veiklos pavyzdžiams, nesigalint vietos nuotraukoms.

25 METŲ TELESKOPAI

Jeigu būtų galima pastatyti 25 metrų (arba 1000 inčų) diametro optinį teleskopą, tai anot Kitt Peak observatorijos direktoriaus Leo Goldberg, atsivertų astrono-

mijoj nauja era. Tokio teleskopo skiriamoji galia būtų 5 kartus didesnė, negu Mt. Palomaro 5 metrų diametro reflektorius, ir sugebėtų surinkti 25 kartus daugiau šviesos. Juo galima būtų tiesiogiai stebėti kitų žvaigždžių planetines sistemas iki 10-ties parsekų (t. y. 32.6 šviesmečių) atstumo.

Deja, tokio didžiulio monolitinio veidrodžio teleskopui neimama pagaminti. Bet prie šių laikų technologinės pažangos yra kita galimybė. Svarstomi naujieji projektai, kur teleskopo pagrindinę šviesos rinkimo funkciją atliktų ne vienas milžiniškas stiklas — veidrodis, bet daugybė mažų, metro ar dviejų diametro, ir kiekvienas iš jų galėtų būti tamsai reguliuojamas pagal kom-

piuterio, kuris naudotų lazerius tiksliai nustatyti kiekvieno individualaus teleskopo veidrodžio poziciją stebėjimo metu. Kiekvieno veidrodžio pagauta šviesa bus koncentruojama į vieną tašką, kaip ir normalaus teleskopo. Rezultatas bus tas pats, kaip ir didžiulio monolitinio veidrodžio.

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, AND CHECKWRITERS, ADDING MACHINES. Nuomija, Parduoda, Taiso. Virš 50 metų patikimas įm-patarnavimas. Phone — 581-4111. 5510 S. Pulaski Rd., Chicago.

LADIES AND GENTLEMEN
Hair formula JIB is Patented—Guaranteed in Switzerland and is Registered in USA, Canada, Europe. It cures Dandruff, Falling Hair, Itching scalp, Splitting ends, strengthening HAIR, Root growth, and restoring NATURAL HAIR COLOR. Using JIB you will never be BALD or GREY. 100% Guaranteed. Listed in Drugist, Red-Blue Book. Drugist—Chemist Order STRAIGHT JIB LAB.: J & J, 2557 W. 96th St., 1610 W. 17th St., So. 50th Ave. & 14th St., Cicero, Ill. 1147 N. Ashland Ave., 3834 N. Milwaukee Ave., Chicago, Ill. JIB Medicine Liquid 8 oz., 16 week supply — \$5.00 Money Order, postpaid Send Today: JIB LABORATORY, 1487 So. 49th Ave., CICERO, ILL. 60650

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES. Parduodame ir taisome. 2046 W. 69th Street — Tel. RE 7-1941

NAUJAUSIOS KNYGOS, GAUNAMOS "DRAUGE"

SAUJA SKATIKU. Premijuotas romanas Kazys Almenas, 240 psl.	\$5.00
PUTINAS MANO ATSIMINIMUOSE. M. M. Mykailaitis-Slavinskis, 622 psl. Kietas viršelis	9.00
NAUJUJŲ LAIKŲ LIETUVOS ISTORIJA, I t. Pranas Cepėnas 545 psl., kietis viršelis	15.00
BASTONO MAISTAS. Bronys Ralla 490 psl., kietis viršelis	10.00
MINTIS DIALEKTIKINAME ZAISME. Feliksas Jucevičius 273 psl.	6.00
PENSILVENIOS ANGLIAKASIO LIETUVA. Vladas Būtinis 343 psl., kietis viršelis	20.00
MIGUEL MANARA. Šešių veiksnių misterija O. V. Milašius, 94 psl.	4.00
DEBESYS IR PROSPEROS. Romanas Petras Melnikas, 282 psl.	6.00
LKB KRONIKA, III d, 424 psl. Kietis viršelis	6.00
ALKANA KELIONĖ. Eilėraščiai Kazys Bradūnas 115 psl., kietis viršelis	6.00
VIENOS AISIOS ISTORIJA. Romanas Migelis de Unamuno, 139 psl.	4.00
TRYLIKTOJI LAIDA. Pasakojimų pynė jaunimui Juozas Toliusis, 254 psl.	4.00
BROLIAI PRADEKIM. Benvenutas Ramanauskas, O.F.M., 272 psl.	6.00
NAMŲ IR ARTIMIAUSIOS APLINKOS ŽODYNELIS. Rimas Černius, 75 psl.	2.50
MERGAITE IS GETO. Romanas R. Spalis. Ili. 1976 m., 88 psl.	3.00
LIETUVISKAI—PORTUGALICKAS ŽODYNAS. A. D. Petrakis — Lucija Jodelis, 184 psl.	1.00
KARKLŲ KATINUMAI. Birutė Vytienė, 24 psl.	3.00
HAMILTONO LIETUVIAI. Kolektyvas, 111 psl.	5.00
KODEL KUNIGAS SU ALTORIUM ATŠISUKO Į ŽMONES. A. Rubikas. Liturginių reformų prasmė, 44 psl.	1.00
NYKSTUKŲ MOKYKLA. Adolė Jonaitienė-Abromaitienė, 63 psl.	3.00
JAUNAMARTĖ. Jonas Valaitis, 126 psl.	4.00
KOCIOS. St. Yla, 22 psl.	0.25
PO VASAROS. Eilėraščiai Vitalija Bogutaitė, 68 psl.	4.00
SAIGONAS. Istorinė apyknė Vl. Vijeikis, 154 psl.	3.00
LIETUVIŲ IMIGRACIJOS BRAZILIJON PENKIASDEŠIMTMEČIS. Kolektyvas, 207 psl.	4.00
ZEMAICIAI. Aleksandras Pakalaitis, 164 psl.	4.00
METMENYS, Nr. 35. Vyr. redakt. V. Kavolis, 206 psl.	3.00
ANGLŲ KALBOJE. THE VIOLATION OF HUMAN RIGHTS IN SOVIET OCCUPIED LITHUANIA, a report for 1976, 100 psl.	4.00
THE PROVIDENTIAL PATH (Archbishop George Matulaitis 1871-1872) Fr. Victor Rimšelis	3.00
LITHUANIA MINOR. M. Brakas, 264 psl., kietis viršelis	15.00
CONFRONTATIONS WITH THIRNAY. Edit. Alfred Straumaitis 263 psl., kietis viršelis	15.00
THE SECRET LIFE OF THE POLITICAL REFUGEE. Edmond Narocchia, 76 psl.	4.00

Paslaikykite šį knygų sąrašą, tolimesiems užsakymams.

1977-1978 METŲ EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU
9727 So. Western Ave., Chicago, Illinois 60643
Tel. — (312) 238-9787

DAR YRA VIETŲ Į LIETUVĄ SEKANČIOSE GRUPĖSE:

Rugsėjo mėn. 26 dieną, spalio mėn. 10 ir spalio mėn. 17 dienomis — vienos savaitės kelionės. Kaina nuo \$859. (iš Chicago pridėti prie kainos \$121.)

NAUJI EKSPEDICIJOS (CHARTERS) Į VILNIŲ SU PAN AMERICAN LKTUVAIS IS NEW YORKO. Kaina nuo \$640.00.

Išvykimo datos: 1977 m. — lapkričio mėnesį, 1978 — vasario, kovo ir balandžio mėnesiais.

Kakėdinė kelionė GRUODŽIO mėn. 20 dieną — 2 savaitę (Maskva, Vilnius, Ryga) \$1158.00.

Kelionė į šv. Žemę ir Graikiją — lapkričio mėn. 11 dieną — vadovaujama operos solisto Algirdo Brazio; kaina \$1174.00.

Prie visų aukščiau minėtų grupių galima jungtis iš visų kitų Amerikos ir Kanados miestų su papildomu mokesčiu.

(Prices are based on double occupancy and are subject to change and/or government approval).

Taip pat parduodame skridimus (charters) iš Chicago į Los Angeles — kelionė į vieną galą \$89.00.

BALTIMORE, MD. 21224 3206 Eastern Avenue (301) — DI 2-2374	CLEVELAND, OHIO 44134 5432 State Rd. (216) 749-3033
CHICAGO, ILL. 60622 2242 W. Chicago Avenue (312) 235-7788	PHILADELPHIA, PA. 19123 1013 N. Marshall Str. (215) 625-5878
CHICAGO, ILL. 60632 4065 Archer Avenue (312) — YA 7-3888	ROCHESTER, N. Y. 14621 681-683 Hudson Avenue (716) 644-2151
CLEVELAND, OHIO 44109 3491 West 25 St. (216) 741-6082	SAN FRANCISCO, CALIF. 94122 1236 Ninth Avenue (415) 364-7881
DETROIT, MICH. 48210 6720 Michigan Avenue (313) 894-5350	SEATTLE, WASH. 98125 11551 6th Place N. E. (206) EM 3-6686
ELIZABETH, N. J. 07201 506A Elizabeth Avenue (201) 354-7688	SOUTH RIVER, N. J. 08882 168 Whitehead Avenue (201) 257-2113
HAMTRAMCK, MICH. 48212 11415 Jos. Campau Avenue (313) 365-6350	VINELAND, N. J. 08380 Parish Hall, West Landis Ave. (609) 696-9796
LOS ANGELES, CALIF. 90026 2841 Sunset Blvd. (213) 413-0177	WORCESTER, MASS. 01605 82 Harrison St. (617) 796-3347
MINNEAPOLIS, MINN. 55418 2422 Central Avenue N. E. (612) 788-2545	BROOKLYN, N. Y. 11222 72 Nassau Avenue (212) 389-4747
NEW BRITAIN, CONN. 06052 97 Shuttle Meadow Avenue (203) 244-0829	WHEAT RIDGE, COLO. 80033 4330 Quay Str. (303) 422-4330
NEW YORK, N. Y. 10003 101 First Avenue (212) OR 4-3839	SYRACUSE, N. Y. 13204 318 E. Wither Avenue (315) 476-0666

Request our new duty list.

REDAGUOJA ST. SEMENIENE, 6507 TROY ST., CHICAGO, ILL., 60629. TEL. 925-5068

MOTERŲ POLITINIŲ KALINIŲ KŪRYBA

JUOZAS PRUNSKIS

Ukrainiečiai JAV-se išleido giliai išpūdingą albumą: „Invincible Spirit“ (Smolensk leidykla, Baltimorėje, 1977 m. 136 psl., kaina 15 dol.). Tai kūriniai ukrainiečių moterų, politinių kalinių, laikomų trečiojo vergų darbu stovykloje netoli Baršev-Mordovijos autonominėje respublikoje. Šiame albume sudėti nuostabi talentingumu nufotografuoti ir spalvomis su dideliu meniškumu atspausdinti tų moterų kalinių rankdarbiai — siuvinėjimai iš maišelių ištrauktis siūlais, iš vielių pasidarytos adatomis.

Kalinių ilgesys ir skausmas

Šalia to — jų poezijos posmai. Juose labai daug ilgesio ir kalinams moters skausmo. Gailėstinioji sesuo Iryna Senyk čia rašo:

— O kaštai, jūs degančios virš manęs žvakės, o Lvoje, neverti dėl mano klaidos likimo.

— Namas be gėlių — tai ne namas; širdis be meilės, tai ne širdis. Mylimasis, tu kaip geltona saulėgrąža žydi mano gyvenime.

— Aš tuščiai svajoju, mano nostalgijos sniegynai supasi ir suposi visą naktį.

— Tu kentėjimų geležį iš savo rankų perdavai į manąsias, kad ja visą gyvenimą saugotum; tyliai be garso tu, tik prabūdėjai.

— Danguje saulė šoka „hajivka“; spygliuotos vielos pritvinkusios aštrių pumpurėlių, o atodūsių ir troškimų laivas iš širdies uosto nutraukia inkarą, besiverždamas į pasaulio tolius.

— Tiesėnkos Kurbaso ir Kosynkos egzokucininkai! Jų veidai atžymėti gėdingais darbais.

— Pavasaris purto svajų sriautus; purto nuo vakaro iki rytų; kadgi nors kartą, nors vieną kartą jis mane pavadintų numylėta.

— Tave laukiant, gyvenimo rytas prabėgo; Tave laukiant, saulė lenkiasi vakaruos, vakaro šėšėliai krenta ant mano širdies, ir vis aš laukiu Tave...

— Kaip kregždė, grįžanti iš tolimos kelionės, aš noriu po tavo širdies sparnu susikrauti lizdą. Savo snapeliu aš neščiau mažą savo minčių šiaudėlį, mažą svajų plunksnelę, egzotišką troškimo žolelę. Deja, kartais vaikeliai džiūgauna, sunaikinę kregždžių lizdelius...

Sudegintiems lengviau...

— Mano širdies varpinėje tu sujudinai džiaugsmo varpus, ir švelnus mielas skambėjimas plaukia. Tegų sklinda tų skambėjimų garsas. Ryškiai skambėk širdies varpais, tik nepalauk mano džiaugsmo.

— Kad tu žinotum, kaip aš kenčiu dėl tavęs, kaip labai aš myliu Tave, Tu padėtum man pakelti mano nuliūdimą.

— Sugrįžau pervargusi iš darbo, o pastogė persunkta šalčio. Trijų Karalių išvakarės ir mano mintys susalęsios ledan. Kaip

Išvijos ukrainietės, apsirengusios Sovietijos kalinių drabužiais, Vakarų pasulyje demonstruoja, reikalaujamos žmoniškesnio elgesio su politiniais kaliniais ir jų išlaisvinimo.

gera, kad atminimai pasilieka. Kaip gerai, kad gali skristi atgal į jaunystę svajų sparnais ir užmiršti viską...

— O jūs, Karpatai, jūs mano liūdesys, jūs mano ilgesys, jūs mano neužmirštos svajonės!

— Mano viltys neprinoko laiko slinktyje, bet nukrito kaip lapai nuo medžio. Sienuose slenka vakarinės mintys su Verlainu ant kelių... Ruduo...

— Aplinkui Bratską išbarstyti glūdi bendri kapai, ant lavonų, tūkstančiuose kauburių. Ant kalinių lavonų... „Čia mes kenėjome, čia mes mirėme“... Aušvės, Buchenvaldas, Majdanekas? Sudegintiems lengviau, taip, lengviau negu ištaisais metais glostyti žaizdas, slepiant kančioms begalinėms.

— Neišpasakytas ilgesys pradžiai su pirmomis pavasario gėlėmis, ilgesys, kuris skamba iš kiekvienos lelijos taurelės, — kuris taip skausmingai dega, kaip žvaigždė danguje.

— Aš taip ilginau šilimos ir saulės, o žiema čia taip labai ilga — dar tik sausis praslinko.

Dešimtį atkalėjusi — vėl tremiama

Daugiausia poezijos ir yra tos svajingos gailėtingosios sesers Irynos Senyk. Ji gimusi 1925 m., pirmą kartą areštuota 1944 m. ir nuteista dešimčiai metų kalėti už dalyvavimą Ukrainos nepriklausomybės sąjūdyje. Išleista 1954 m., pilnai reabilituota. Vėl areštuota 1972 m. ir nuteista šešeriems metams sunkių darbų kalėjimo ir penkeriems metams ištremimo už rinkinį eilėraščių, kur ji reiškė patriotines mintis, už gynimą ukrainiečių politinių kalinių, už pažintį su ukrainiečių civilinių ir tautinių teisių gynimo sąjūdžių nariais. Nuo pirmųjų kalinimų tapusi invalidė, ji dabar kalinama Mordovijoje, minėtoje koncentracijos stovykloje.

Šiame albume yra poezijos ir Irynos Stasiv-Kalynec, gimusios 1940 m., taigi jau išaugusios Sovietų valdžioje. Ji poetė, rašytoja, iškėjęs už ukrainiečių poeto, politinio kalinio Ichor Kalynec. Areštuota 1972 m., pas ją raudus pagrindinio leidinių apkalintą gynusi Valentina Morozą ir kitus politinius kalinius. Nuteista šešeriems metams sunkių

darbų kalėjimo ir trejiems metams ištremimo. Kalėjime daug kartų bausta karceriu už reikalavimą suteikti joms politinių kalinių teises, už protestus prieš kalėjimo administracijos savivalimą. Viename eilėraštyje ji rašo:

— Mano gyvenimo gilumoje gulį baltas šalinis. Vesk mane, mylimasis, prie altoriaus. Šis prabėgantis momentas, kuris nušambėjo lyg vaikystės daina, yra be pradžios ir be pabaigos.

Dailininkai neleidžia tapyti

Tame albume yra eilėraščių ir Stefanijos Šabaturos. Tai dailininkė, kuri specializavosi kilimų, gobelenų kūrime. Areštuota 1972 m. sausio mėn. už aktyvų gynimą ukrainiečių istoriko Valentinio Morozą ir kitų politinių kalinių, už protestą prieš Ukrainos rusifikaciją ir už „politinius motyvus“ jos mene. Nuteista penkeriems metams kalėjimo ir trejiems metams tremties. Kalėjime jai buvo uždrausta tapyti, daug kartų uždaryta izoliacijos karceryje. Šių metų sausio mėnesį ji buvo ištremta į Sibirą. Gimusi 1938 m.

MARGARET TRUDEAU

GINA LOLLOBRIGIDA

Garsiosios moterys ir žurnalizmas

Margaret Trudeau, Kanados ministerio pirmininko Pierre Trudeau žmona, gyvenanti atskirai nuo savo šeimos sukačius 28 m., prisijungė prie visos grupės žinomų gražuolių, kurios pasirodo

(buv. prezidento dukra). (buv. prezidento žmona) ir Caroline Kennedy (garsiosjų Kennedžių atžala).

Ivairios spaustuvės ne tik gauda moteris fotografas su garsiais vardais, bet taipgi susirūpinusios pasamdyti jaunas moteris su Balų Rūmų kontaktais The Ladies Home Journal ir The Saturday Evening Post nusamdė Lynda Bird Johnson Robb ir Julie Nixon Eisenhower; prieš kelis savaitus prez. Carterio mairi Judy Langford Carter pradėjo dirbti Redbook žurnalo redaktorės pareigose. Judy iškėjęs už prez. Carterio vyr. sūnaus Jack 1971 m. ir yra 2 m. amžiaus sūnaus Jason motina.

Kaip žinome, ir Jacqueline Kennedy Onasis, prieš iškėdama už jauno senatoriaus Jack Kennedy, buvo foto-žurnalistė. Dabar jina vėl dirba redaktorės pareigose.

Moterys ir stiklės

Apklaudinėjimas, prarastas Japonijos Tarptautinės prekybos ir pramonės ministerijos (MITI), liudija, kad daug daugiau japonų moterų geria alkoholi, negu bet kada iki šiolei.

Surašinėjant, prieita išvados, kad 2.1 milijonai japonų vyrų ir moterų dabar turi rimtas gėrimo problemas. O geriančios moterys, ypač namų šeimininkės, vis didėja savo skaičiumi.

Viename eilėraštyje ji rašo:

— Kai vakaro kraujas ištyška horizonte, Tavo vardą aš kartojau maldoje. Išblėsta šnabzdėjimai kaip ir žvaigždės išblėsta rūke. Bet dar liks pakankamai laiko laime: sugrįžti ir mirti savoje žemėje.

Albume šių politinių kalinių poezija yra originalioji ukrainiečių kalba ir anglų vertime. Ji daug išpūdingiau skamba ukrainiečių originale. Šios kelios ištraukos labai neįilnai ju kūrėba tevaizduoja, bet visgi pabrėžia jų kančią, ilgį, laisvės ir savo šalies meilę. Ieškokime progos pasklaidyti šį nuostabi albumą, kokio neteko matyti išleisto ne jokios kitos tautos. Reikalaukime jo universitetų, miestų bibliotekose. Šios modernių barbarų kalinės nusipelnė mūsų dėmesio.

Chicagos Lietuvių moterų klubo surašė 17-to Gintaro baliaus debutantės ir jų palydovai. Iš eilės iš k: Joana L. Balvichutė, Diane M. Jagiellaitė, Lina M. Jonynaitė, Galetė Oslapaitė, Vita Radzevičiūtė ir Karolė Norbutaitė. II eilėje iš k: Jordan Balvichus, Martynas Gramontas, Wally Primer, Antanas Blūdzius, Mike Savickas, Gintaras Oslapra, Anžius Račkauskas, Edwardas Gudonis, Ray Bart: šius, Darius Siliūnas, Viktoras Baranuskas ir Tomas Lapas

„Vargšas turtingas vaikas“

Ar iš tikrųjų yra pasaulyje tokia asmenybė, kaip „vargšas turtingas vaikas“, kaip amerikiečiai dažnai vadina turtuolių — milijonierių įpėdinį „the poor, little rich kid“?

Visai neseniai Amerikiečių psichiatrų draugijos susirinkime, psichiatrai kaip tik kalbėjo apie grupę nelaimingų, netolerantiškų nesaugiai besijaučiančių, žodžiu, apie „mažąsias baisenybes“. Visi sutiko, kad pertekusių, nepaprastai turtingų tėvų vaikams dažnai gyvenimas yra sunki našta, kad jie nesugeba kovoti su mažaisiomis kliūtimis, kad jie net visiškai nesugeba rasti sau realių tikslų, turi didelių sunkumų, renkantis sau linksmus draugus ir ieškant bendros kalbos su kitais vaikais.

Vienas psichiatras apibūdino įvairių milijonierių 15 atžalų ir pabrėžė, kad jų problemos dažnai primena tuos labai neturtingus vaikus, kurie kenčia, neturėdami savo tėvų globos.

Vargšų vaikai tokiose aplinkybėse gali reaguoti į savo vargingą būklę agresyviai, kartais išeidami net iš istatymų ribų, o nepaprastai turtingi vaikai, nors ir elgiasi tironiškai, tačiau dėl savo piniginės vertės bei socialinės padėties daug greičiau yra priimami visuomenėje.

Saulėgrąžos ne žvirbliams

Europiečiai suvartoja tonas saulėgrąžų kai tuo tarpu amerikiečiai išmeta jas paukščiams.

Retai kada pamatysi saulėgrąžas amerikiečių namuose, išskyrus vaikus prie gerimo. Pakėpinos ir kiek padruskintos saulėgrąžų sėklas amerikiečiai vadina „Russian peanuts“ (rusiškąjį žėnėnės riešutai).

Visiškai nenusimandama, JAV namų šeimininkė aplenkia labai vertingas sėklas — puikų maistą, nepasizymintį taip mums nereikalingais riebalais.

Išmintingieji europiečiai perka iš JAV-ių daugiausia (90 procentų) saulėgrąžų valgomam aliejui iš jų pagaminti.

Prieš porą metų sovietai pardavinėjo saulėgrąžų aliejų Europai, kad gautomis lėšomis galėtų patys nusipirkti javų iš Kanados ir JAV-ių. Europietė šeimininkė taip pat pamėgo saulėgrąžų aliejų, kad pakeitė juo ligi šol vartojamą tradicinį alyvų aliejų (olive oil).

Sugrūstos saulėgrąžos yra 85 proc. aliejaus, palyginus su 15 proc. iš sojos pupų.

Padėjus ant labiausiai prisotintų (polyunsaturated) riebalų svarstyklių, saulėgrąža yra patį geriausią, kukurūzas — sekantis o tik trečia glaudžiasi sojos pupa. Gryni kiaušės taukai, palmės ir kokoso riešuto aliejus turi labiausiai nereikalingiausių ir kenksmingiausių riebalus žmogaus dietai.

Daržovės ir vaikai

Jei sunku prikaltinti vaikus suvalgyti daržoves, pamėginkite juos pritraukti daržovių paruošimu, pataria Michigan State universiteto profesorius.

Išaižyti kukurūzus, išlukšten- ti žirnius išvalyti pupas, išplauti salotas ar net padėti išrinkti produktus turguje gali būti savaiminiu paraginimu vėliau tas daržoves suvalgyti, sako jie.

Kiti patarimai:

Paduokite vaikui mažą porciją daržovių pradžioje valgio, kai jis alkaniusias.

Pakirkite naujas daržoves su žinomais, pamėgtais maistu. Švirkite daržoves taip, kad jos būtų minkštos bet nesuplūskusios. Arba patiekite daržoves žalias su maistu ar kaip užkandį. Vaikai dažnai pagėdauja trešintą ir krampyti žalias morkas, kalafiorus, salierus, ridikėlius ar net ropių gabaličius, negu valgyti virtas daržoves. Jei vaikas atsisako syki ar kitą kokių nors daržovių pamėginkite kiek vėliau veikti jam pasiūlyti. Kartais praėina kiek laiko, kol jis pamėgsta naują maistą.

Tačiau joki būdu nepasirinkite daržovių kovos objektu per pietus ar vakarienę. Valgomą laiką turi būti ramus, be pyšnių, kad ne kokia tėvų — vaikų valgių kova. Tai gali vaiko elgesį paveikti ilgai laukiant ir nustatyti prieš tinkamo maisto valgymą.

Tirs moteris kovos įtampoje

Iš Bonnos, Vokietijos, ateinančiomis žiniomis, JAV armija siunčia specialų dalinį į manevrus ateinančių mėnesių ištirti, kaip gerai moteris kareivės perneša įtampą, spaudimą nepatogumus nudojotėje kovoje.

Moterys kareivės — daugiau kaip 10,000 dabar tarnauja vieni tik Europoje — istatymų keliu yra išjungtos iš kovos rėliu.

Tačiau jos gali būti ir yra prišertos prie kovos paremimo ir kovos aptarnavimo pareigų, įskaitant mediciniskus dalinius, transportacijos ir atsargų tiekimo vienetus, signalų vienetus bei karinę policiją.

Gydymas nuo apsinuodijimo grybais

Grybai — tie valgomi grybeliai (vad. Fungi), daugel mėgiami ir kai kurių prisibijomi — gali būti naudingi milijonams alkoholių. Per daugel metų buvo žinoma, kad skanusis grybas „Coprinus atramentarius“ visiškai nesiderina su alkoholiu. Jei kas nors išgeria, net po keturių dienų suvalgęs grybą jis ar ji gali turėti labai nemalonią pasekmę, kaip paraudimą, svaigulį, galvos skausmą, širdies aptilimą ir vėmimą. Tačiau visa tai nėra fatališka.

Dabar grupė švedų ir amerikiečių mokslininkų atrado pagrindinę prie alkoholizmo medžiagą tame grybe. Kai tik coprin, kaip jie vadina tą medžiagą, praeis visus reikalaujamus tyrimus saugumui, jie tikisi, kad jis taps efektingu vaistu alkoholikams.

MEDICINOS MORALĖ

Plečiantis medicinos apimčiai ir didėjant žmonių poreikiams, iškyla vis naujų klausimų ir medicinos moralės srityje. Vienas iš tokių — sterilizacija. Šiuo veiksmu visam laikui atmetamas pagrindinis moterystės tikslas — vaikų auginimas, visą moterystės gyvenimą palenkiant tik pomėgių tarnybai. Dėl to sterilizacija katalikų Bažnyčios normaliose aplinkybėse yra atmesa. Tačiau susidaro problemų katalikams medicams ir katalikų ligoninėms, susiduriant su šiuo klausimu. Ča atsakymo ieško Iowos universiteto prof. J. P. Boyle savo naujoje knygoje: „The Sterilization Controversy“ (Paulist Press, New York, 1977, 3.50 dol.). Vertalas su bažnytinės vyriausybės apibūta. Autorius į problemą žiūri blaiviai ir plačiai, išryškindamas priežastis ir atvejus, kada katalikų ligoninių medicinos vadovai ir administracinis personalas galėtų ilgai laukti ir nustatyti prieš tinkamo maisto valgymą.

Garsiosios foto-žurnalistės. Iš kairės: Margaret Trudeau, Gina Lollobrigida, Susan Ford, Caroline Kennedy, Candy Bergen